הײַנטיגער נומער האלט 8 זייטען.

№ 29 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פּרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: פּיעטריקאַווער 46. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אדמיניסטראַציע 47 | זונטאָג, כ"ג שבט תרפ"ט | 3 lutego 1929 r | 22-סטער יאהרגאַנג

די ערמאָרדונג פון דיר. אלבערט קאן האט אויפגעטרייסעלט גאַנץ לאָדז

ווער איז דער מערדער ציעשינסקי? — ציעשינסקי קומט צום בעוואוסטזיין און טענה'ט פאַר דער אויספאָרשונגס-מאַכט, אַז אַלבערט קאַן האָט דער ערשטער אַרויסגעכאַפּט דעם רעוואָלווער. — פאַר'ן טויט ערקלערט אַלבערט קאַן, אַז ער האָט געשאָסען ערשט ליגענדיג אויף דער ערד אַ שווער פאַרוואונדעטער.

ראָמאַנטישע מאָמענטען אין דער בלוטיגער טראַגעדיע

לייטער פון שפּינערײַ-אָפּטיילונג אין „ווידזעווער מאַנופאַקטור" פאַרליבט זיך אין ציעשינסקי'ס שוועסטער. — ווילענדיג טון אַ טובה ציעשינסקי'ן, נעהמט ער איהם אַרײַן אין שפּינערײַ. — ציעשינסקי טויג נישט אַלס מײַסטער, ער ווערט פּראַקטיקאַנט און ענדליך בעזייטיגט פון דער פאַבריק.

קאַן — דער קרבן...

ער איז געשעהן עפּעס מאָדנ'ס אין בראַנזשע, עס איז געשעהן עפּעס אומגעוועהנליך גרויזאַם-מערדערישעס
די וועקס סוילען פון פערבערבער האַנד אויף פּאַרנאָווע גאַס האָבען נישט בלויז דורכגעלעכערט די ברוסט פון יונגען ענערגישען דירעקטאָר אַלבערט קאַן, נאָר האָבען אויך אַ פּערעווערט די גאַנצע לאָדזשער בעפעלקערונג, דאַקען אויפגערודערט די עפענטליכע מיינונג.

דען דאָס, וואָס איז זיך פאָרגעקומען אויף דער גרענעץ צווישען לאָדז און ווידזעו, אַט דאָס קלײַנע פאַר-אָרט פון „פּוילישען מאַנטשעסטער" האָט דאָס זיך ערהאַרבען אַ וועלט-רוהם אַ דאַנק די אומפערגלייכליך גלענצענדע לייט-מיניע פון יודישען טעקסטיל-פאַבריקאַנט ר' אשר קאַן, — איז אזוי גרויליג און דער טאַט און אַזוי אומזיניג בלוטיג און די מאָמענטען, אַז עס ערשיטערט און טרייסעלט אויף ביז צום אויסערסטען און ברענגט צו מעהר, ווי פרויערינגע רעפלעקסען בנוגע די בעווייגונגען און אומשטענדען, און וועלכע עס שפּילט זיך בײַ אונז אָפּ דער טראַגישע צווישען קאַפּיטאַל און אַרבייט...

• • •

און נאָך מעהר שרעקליך איז די בלוט-טאַט פון ציעשינסקי'ן צוליב דעם, וואָס דאָס איז נים דער ערשטער פאַל בײַ אונז אין שטאָט, ווען דער, אַ-ער-יענער כלומר'שט, אָדער ווירקליך בעעולה'טער „רעכענט זיך אָפּ" אויף אַזאַ ווילדען אופן מיט זײַן ברויט-געבער...

און נאָך פיל מעהר נײַלענדיג איז אַ פּרט: איז די מאָרד-טאַט צוליב דעם, וואָס יעדעס מאָל איז דער קרבן פון דער ב"ל נידער גרימער אַ יוד.

דיר. ראָזענטאַל... קראַקאָווסקי... זיל-בערשטיין... דאָבראָניצקי... איצט די-רעקטאָר אַלבערט קאַן...

טראַגישע קרבנות פון קראַנקהאַפטע און נידעריגע נקמה-גלוסטונגען.

און, ווי פאַטאַל דאָס זאָל נישט קלינ-גען. וואָס פאַר אַ פּלאָנטער פון צופאַלען דאָ זאָל זיך נישט האָבען צונויפגעפלאָכ-טען, — די מאַט-זאַך בלייבט דאָפּעלט-שרעקליך — די קוילען טרעפען דעם יוד...

דאָך איז אַ שרעקליכע פּערמישטעלונג, בעהערשטונג פון אומשולדיג יודיש בלוט, וואָס שרײַט צום הימעל און מאָהנט און רופט צום פערטראַכטען זיך...

• • •

די „ווידזעווער מאַנופאַקטור", דער שטאָלץ און שיינדעל פון פּוילען'ס טעק-סטיל-אינדוסטריע, די גראַנדיעזע-אוים געוואַקסענע אַרבייטס-וואַרשטאַטען, וואָס זענען געוואָרען אַ שם דבר אין דער וועלט, די גרויסע יודישע אונדערנעה-מונג-אונטערנעמונג, דאָס פאָרבילד פון יודישער שאַפונגס-גייסט און אָרגאַני-זאַטאָרישען פערנעם — איז אַן מוראַ-ער.

און צוזאַמען מיט איהר געפאַלענער פרעזעס ה' אשר קאַן טרויערט-מיט די גאַנצע געזעלשאַפט, וועלכע פערדאַמט אויפ'ן שאַרפסטע און ענטשיידענסטען אופן די אומזיניג-רוצחישע טאַט פון ציעשינסקי'ן.

זאָל דער שוער-געטראָפענער אשר ראָן און זײַן נאָמיליע האָבען די אינוניגע מענליכע טרייסט, אַז איז זייער צער זענען זיי נישט אַליין...

אונזאַלען די אַלע דערצו בערופענע פאַקטאָרען זיך פערטראַכטען איבער די מיטלען, אַז אַזעלכע פּאַרטיזאַנישע רע-וואָלווער-אַרויסטריטען זאָלען בײַ אונז מעהר נישט האָבען קיין פּלאַץ... דען עס איז נישט אין קיינעמ'ס אינטערעס, צו ברענגען דעם מוט און צו פּאַראַליזי-רען דעם שוואונג פון די, וואָס מיט זייער שעפערישער מעטינקייט אויפ'ן ווירטשאַפטליכען געביט זיי אַר-בייטס-מעגליכקייטען טויזענדער און אָבער טויזענדער אַרבייטער...

און דעם קאַמף צווישען קאַפּיטאַל און אַרבייט טאָר נישט מיטרעדען דער רעוואָלווער...

ישראל קאַהאַן.

פון קאַהנ'ס האַנט און דאַן ערשט איז פ-געפיהרט דעם נידערטרעכטיגען מאָרד!

ווי מען גיט אונז איבער פון אַ זעהר קאָמפּעטענטער קוועלע, איז דער מער-דער קיין פאַבריקס-מייסטער אינגאַנצען אמת'ן זײַן פון וואָרט נישט געווען.

ציעשינסקי איז אַן'אַזוי גע-יעגער

און צוואַנציג יאָהר. וועלענדיג אַרויס-ווייזען יעדען זײַן טרײַשאַפט צו איהר משפּחה, האָט ער אין יאָהר 1926 אָנ-גאַזשירט איהר ברודער, דעם 19-יעהרי-גען ציעשינסקי, וועלכער האָט אײַנגענטי-ליך געהאַט גאָר קנאַפּע ידיעות אינ'ם שפּינערײַ-וועזען, און איהם „געמאַכט"

דירעקטאָר אַלבערט קאַן

„שוואָגער" פון דעם געוועזענעם לייטער פון דער שפּינערײַ-אָפּטיילונג אין ווידזעוו, ה' האַנקע. דער דאָזיגער האַנקע, אַ מענש פון איבער 50 יאָהר, האָט זיך פאַרליבט אין אַ פרײַלײַן פון עטליכע

פאַר אַ מייסטער. לויט די פאַרשריפטען פון היגען מייסטער-פעראײַן, קען מען נעהערען צום דאָזיגען פעראײַן, אויב מען האָט אונטערשריפטען פון צוויי מייסטערס, דעמאָלט ערשט בעקומט

דער בעטרעפענדער מייסטער די געהע-ריגע קוואַליפיקאַציע'ס און בעקומט אַ העכערן געהאַלט.

זעלבסטפערשטענדליך, אַז אויב האַנ-קע איז געווען דער לייטער פון דער שפּינערײַ-אָפּטיילונג אין האָט געבעטען צוויי מייסטער'ס, וועלכע זענען געווען פון איהם אָפּהענגיג, אַז זיי זאָלען איהם מאַכן די טובה און אונטערשרייבען, אַז זײַן „שוואָגער" איז מייסטער — האָט איהם קיינער נישט געקענט דערין אָפּ-זאָגען.

די דירעקציע פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" האַלטענדיג זיך אַן פּרינ-ציפּ פונ'ם פרעזעס אשר קאַהן, אַז מען דאַרף שטענדיג נייבען די בכורה די משפּחה פון די, וועלכע אַרבייטען שוין אין דער פאַבריק, האָט ציעשינסקי תחלת קיין שוועריגקייטען נישט געהאַט.

נאָך אַ קורצער צייט, ווען דער דע-מאָלדיגער דירעקטאָר פון דער שפּינע-רײַ ה' אַדאָלף ביעלושאָווסקי האָט אויפ-מערקזאַם געמאַכט ה' האַנקע, אַז לויט זײַן אײַנזעהן קוואַליפיצירט זיך ציע-שינסקי לחלוטין נישט אַלס מייסטער, האָט ה' האַנקע געדראָהט, אַז אויב מען וועט נישט אָנערקענען ציעשינסקי'ן אַלס מייסטער, וועט ער פערלאָזען זײַן פּאָס-טען אַלס לייטער פון דער אָפּטיילונג.

ווען דער טראַגיש אומגעקומענער די-רעקטאָר אַלבערט קאַהן איז אין דע-צעמבער 1927 צוריקגעקומען קיין לאָדז נאָך אַ לענגערן פאַך-שטודיום אין דער שווייץ, אין איבערגענומען די איבער-לייטונג פון דער שפּינערײַ-אָפּטיילונג האָט ער זיך ווידער אָנגעשטויסען אויף דעם נים-קוואַליפיצירטען ציעשינסקי. האַנקע האָט ווידער געדראָהט מיט פער-לאָזען דעם פּאָסטען, האָט די דירעק-ציע דאָס מאָל די דרוקנדע שוין אָנגענומען, ווייענדיג זיכער אין די פּאַכקענטענישען פון ה' אַלבערט קאַהן, אַז ער וועט זיך אויך אָהן האַנקע'ן אַנ-עצה געבען.

ה' אַלבערט קאַהן האָט פונדעסטוועגען, אָנשטאָט צו בעזייטיגען ציעשינ-סקי'ן פון דער פאַבריק, איהם פאָרגע-לעגט, אַז ער זאָל אַרבייטען פאָרלויפיג אַלס פּראַקטיקאַנט און ווען ער וועט זיך

ווי געהעריג ספּעציאַליזירען אין דעם פאַך, וועט ער איהם אָנערקענען אַלס מייסטער.

אַ גערוהיגע צייט האָט טאַקי ציעשינסקי געאַרבייט אַלס פּראַקטיקאַנט. שפּעטער האָט ער זיך מיישב געווען און אָנגע-הויבען דראָהען דעם דירעקטאָר קאַהן, אַז אויב ער וועט איהם נישט מאַכען פאַר קיין מייסטער, וועט ער זיך מיט איהם אָפּרעכענען...

דאָס האָט נאַטירליך געצוואונגען דעם דירעקטאָר קאַהן, אַז ער זאָל אים אינגאַנצען בעזייטיגען פון דער פאַב-ריק... און אָט איז געקומען דער גרוי-זאַמער פערברעך.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז דעם זוהן פונ'ם געוועזענעם לייטער ה' האַנ-קע האָט דירעקטאָר אַלבערט אַליין קוואַליפיצירט אַלס מייסטער אין דער שפּינערײַ, וואו ער אַרבייט נאָך ביז הײַנט.

דירעקטאָר אַלבערט קאַהן האָט אַפילו ביז לעצטענס האַנקע'ס זוהן אונטער-שטיצט בײַ יעדער געלעגענהייט, דאָס בעווייזט בולט, אַז דאָ האָט זיך לגמרי נישט געהאַנדעלט און קיין שום בער-זענליכע פּניות מצד דעם דיר. אַלבערט קאַהן איז עס געווען אַ רײַן אָביעקטיווער אורטייל פון פאַכמענישע קוואַליפיקאַ-ציע.

וואָס אָנבעלאַנגט דער אונזיניגער ידיעה פון דער אויבענדערמאָנטער צײַ-טונג, וואָלט זיך אַפילו נישט געלוינט דערויף אָפּצושטעלען, אויב דאָס וואָלט נים געווען אַן'אינערגער בעוויז, ווי איד שטענדיגע טענדענץ מאַכט איהר בלינד און לעכערליך...

• • •

ווי מיר הערען, זענען די קוילען, וועל-כע מען האָט אַרויסגענומען פונ'ם קער-פער פון ערמאָרדעטען דירעקטאָר קאַהן און די קוילען, וועלכע מען האָט אַרויס-גענומען פונ'ם מערדער — צוויי בלינדע-ן דערען מיבען. אויסערדעם האָט די מ"ט פעסטגעשטעלט, אַז דער מערדער האָט ערשט נישט לאַנג געקויפט אונלענגאַל אַ רעוואָלווער מיט דעם צוועק צו ערמאָר-דען דעם דירעקטאָר קאַהן.

דער מערדער ציעשינסקי זוכט זיך ריין-צוּוואַשען

אין זײַנע ערקלערונגען פאַר דער אויספאָרשונגס-מאַכט טענה'ט ער, אַז ער האָט זיך געמוזט... פערטיידיגען

צוליב דעם גרויסען פּלאָנטער און די פערשידענע בערכטען ברענגען מיר דאָ נאָך פאָלגענדע פּרטים וועגען גרויזאַ-מען מאָרד:

און קרימינעלען אָוועגד האָט

ציעשינסקי געשטאַטעוועט

אויף אַלבערט קאַנ'ען פאַר'ן פּאַלאַץ אויף דער טאַרנאָווע גאַס. דערזעהענדיג דעם דירעקטאָר אַלבערט קאַן איז ער ניך צוגעלאָפען צו איהם און אָפּגעגע-בען עטליכע שאָסען. אַלבערט קאַן, ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט שוין נאָכ'ן בעקומען עטליכע קוילען בע-וויזען זיך צו פערטיידיגען און פון רע-וואָלווער, וואָס ער האָט בײַ זיך שטענ-דיג געטראָגען, אײַניגע מאָל אויסגעשאָ-סען אויפ'ן אָנפאַלער. פון וואָס דער-לעצטער איז אויך שווער פערוואונדעט געוואָרען. די ערשטע 3 קוילען האָבען אַלבערט קאַנ'ען געטראָפען אין האַנד, די 4. אין וועסטעל-טעשעל, און וועלכע עס האָבען זיך געפונען פערשידענע פּאַ-

פּירען, און דערײַבער איז די קויל נישט געווען קיין שטערבליכע, ערשט די

לעצטע 2 קוילען האָבען אַלבערט קאַהנ'ען גע-טראָפען אין בויך,

פון וואָס ער איז אַנידערגעפאַלען אויף דער ערד. דער מערדער איז דאַן אין דער פּינסטערניש פערשוואונדען, ווי עס האָט זיך דערנאָך אַרויסגעשטעלט, איז ער אַליין אַוועק אין קאָמיסאַריאַט מעל-דען וועגען זײַן בלוטיגער טאַט.

אויפ'ן אָפּקלאַנג פון די שאָסען זענען זיך צונויפגעלאָפען די דורכגעהער מאַר-יאַן קוביצקי פון טאַרנאָווע 53, וואָס האָט צוזאַמען מיט אַ צווייטען דורכגע-הער דעם שווער-פערוואונדעטען און מער'ן אַרײַנגעפיהרט אין אשר קאַנ'ס פּאַלאַץ, וואָס געפינט זיך אויף 50 מעטער ווייט פון דעם אָרט

דיר. אַלבערט קאַן האָט זיך שוין גע-פונען אין אַ האַלב-בעוואוסטלאָזען צו-שטאַנד און ער האָט נאָך בעוויזען צו זאָגען אין דער אָנוועזענהייט פון עטלי-כע עדות

דאָס האָט געשאָסען ציעשינסקי, איך קען איהם, ער האָט אויף מיר געטשאַטעוועט!

*) ווי מיר דערוויסען זיך פון אַ קאָמפּעטענטער קוועלע, האָט דער שוער פערוואונדעטער דאַן נאָך בעוויזען דעם פּאָטער, וואָס האָט איהם דערלאַנגט אַ גלעזעל וואַסער, צו ערקלערען, אַז שוין ליגענדיג אויף דער ערד אַ שווער פערוואונדעטער, האָט ער געשאָסען אויפ'ן מערדער. די דאָזיגע ערקלערונג מאַכט צו נישט די פערשידענע ווערסיעס, וואָס האָבען זיך געכאַפּט בעווײַזען און אַ טייל פון דער פּוילישער פּרעסע.

*) ווי בעקאַנט, האָט דער מערדער שפּעטער אין קאָמיסאַריאַט אָנגעגעבען די סבה פון מאָרד. ערקלערענדיג, אַז

דאָס האָט ער געטון דערפאַר, וואָס דער דירעקטאָר קאַן האָט איהם בעזייטיגט פון דער אַרבייט.

ציעשינסקי איז דערנאָך אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל שוו. יוזעף און פרייטאָג אין דער פריה האָט איהם ד"ר אַרטופּיקעוויטש געמאַכט אַן'אָפּעראַ-ציע. און עטליכע שעה אַרום נאָך דער אָפּעראַציע האָט ציעשינסקי שוין צוריק געוויגען דאָס בעוואוסטזײַן און האָט אַליין אָנגעהויבען רעדען וועגען זײַן בלוטיגער טאַט.

ער האָט ערקלערט, אַז

תיכף נאָכדעם ווי ער איז בע-זייטיגט געוואָרען פון דער אַר-בייט, האָט ער זיך אַרומגע-טראָגען מיט'ן פּלאַן צו ער-מאָרדען דעם דיר. קאַהן.

ער האָט דאָס שוין עטליכע מאָל גע-פּרובט צו טון, אָבער מען האָט איהם

(ענדע — זייט 6)

ווער איז דער מערדער?

ווי אַזוי ער האָט זיך אַרײַנגעכאַפּט אין „ווידזעווער מאַנופאַקטור" און פאַרוואָס ער איז פון דאָרט געוואָרען בע-זייטיגט. — אַ מעשה מיט אַ ליבע און פּראָטעקציע.

(—) דער גרויזאַמער מאָרד, וואָס איז דאָנערשטאָג בײַנאַכט אויסגעפיהרט געוואָרען אויף אַלבערט קאַהן, דעם זוהן פון פרעזעס פון דער „ווידזעווער מאַנו-פאַקטור" ר' אשר קאַהן, האָט אין גאַנץ לאָדז אַרויסגערופען אַ דערדרייסענדען רושם. דער דאָזיגער טראַגישער טויט פון יונגען אַלבערט קאַהן איז ברייט אַרומגערעדט געוואָרען צווישען דער יו-דישער בעפעלקערונג האָט מען פרײַטאָג און שבת נישט אויפגעהערט רעדען וועגען דעם.

די פּרעסע, וועלכע איז פול מיט די אינצעלהייטען וועגען מאָרד פונ'ם טאַ-ניש-אומגעקומענעם יונגען דירעקטאָר

אַלבערט קאַהן ברענגט פערשידענע ווערסיעס וועגען דעם מערדער ציעשינ-סקי.

אַזוי האָבען, למשל, אײַניגע צײַטונגען געשריבען, אַז דער מערדער איז געווען אַ פאַבריקס-מייסטער און ער האָט גע-האַט פערשידענע פּרעטענזיעס צום ער-מאָרדעטען דירעקטאָר, טייל צײַטונגען וואָלטען בכלל געוואָלט מאַכען פון דעם מערדער אַ „קדוש", אַזוי האָט זיך דער „ראָבאָטניק" זאָגאַר ערלויבט צו שרײַ-בען, אַז דער דירעקטאָר אַלבערט קאַהן איז נאָר אָנגעפאַלען אויף ציעשינסקי'ן און יענער וועלענדיג זיך פערטיידיגען, האָט אַרויסגעכאַפּט דעם רעוואָלווער

דאנקזאגונג.

אלע, וועלכע האבען אבגעגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער אונפער-געסליכען זוהן, ברודער און שוואגער

נ"ע אלבערט קאהן

ווי אויך די אלע, וואס האבען אונז ארויסגעוויזען אזוי פיל מיטגעפיהל, דריקען מיר אויס אונזער הערצליכסטען דאנק

די פאמיליע און קרובים.

W dniu 31-go stycznia 1929 r. zginął tragicznie

B. P.

ALBERT KON

Dyrektor Zarządu „Widzewskiej Manufaktury", Sp. Akc.

Pamięć o przedwcześnie zgasłej ofierze obowiązku na zawsze w sercach naszych zachowamy!

PERSONEL

„Widzewskiej Manufaktury" Spółki Akcyjnej.

B. P.

ALBERT KON

Dyrektor Zarządu Widzewskiej Manufaktury Sp. Akc.

Zmarł śmiercią tragiczną dnia 31-go stycznia 1929 r.

Wyrażamy głębokie współczucie Zarządowi i Rodzinie.

Inżynierowie, Urzędnicy i Majstrowie Wydziału Ruchu

Widzewskiej Manufaktury, Sp. Akc.

דעם פרעזעס און דער דירעקציע פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" אקצ. געז.

צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען

נ"ע

אלבערט קאהן

דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

פירמא

וואלף זייבערט

פאלודניאווא 7.

דעם פרעזעס ה' **אסקאר קאהן** און דירעקטאר ה' **מאקס**

פון דער ווידזעווער מאנופאקטור, אקצ. געז. צוליב'ן טראגישען טויט פון זייער אונפערגעסליכען זוהן און ברודער

נ"ע

אלבערט

דריקט אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל און ביילייד.

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים!

איזשע גרינבוים.

Dnia 3. b. m. o godz. 12.30 po poł. jako w rocznicę śmierci

B. P.

Leony Poznańskiej

odbędzie się w synagodze szpitalnej żałobne nabożeństwo, na które zaprasza

Zarząd Szpitala Starozakonnych fund. małż. Poznańskich w Łodzi

---

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דעם פרעזעס פון דער ווידזעווער מאנופאקטור,

ה' **אסקאר קאהן** און **פאמיליע**

צוליב'ן טראגישען טויט פון זייער אונפערגעסליכען זוהן

ז"ל

ד"ר. אלבערט קאהן

עהרע זיין אנדענקען!

„לודזקא מאנופאקטורא"

לאדז, פיעטריקאווער 60.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 48 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער און ברודער

נ"ע

יוסף העשל ב"ר ישראל פלטיאל ז"ל מעקלער

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 3. פעברואר 12 אזייגער מיטאג פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל, נאווא-סארגאווא 1, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די פאמיליע.

אנדזשא קעסעל

אלתר וואלהענדלער

אונזער ליבע יוגענד-פריינד צו זייערע תנאים

א הארציגען מזל-טוב.

משה און בער פולאווער,

י. יוסטין-קאלמוס.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 48 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, ברודער און אנקעל

נ"ע

פנחס ב"ר ישראל ז"ל פלום

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 3. פעברואר 12 א זייגער מיטאג פון ראדאגאשטשער שפיטאל.

אלע מתפללים פון סאקאלאווער שטיבעל ווערען געבעטען צו קומען צו דער לויה און אפגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די פאמיליע.

ד"ר לודוויג פאלק

נאווראט 7. טעל. 28-07.

ספעציאליסט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

4254 נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 נאכמ.

Dr. DONCHIN

צוריקגעקעהרט אין לאנד

ספעציעל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 10—1 און פון 4—7 נאכמ.

זונטאג — פון 10—1 נאכמ.

מאניושקי 1 Moniuszki טעל. 90-07

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 60 יאהר אונזער לאנגיעהריגער מיטגליד

נ"ע

דן ב"ר מאיר ז"ל קלופט

צו דער לויה, וואס קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 3. פעברואר ד. י. 1 א זייגער נאכמ. פון טהרה-הויז ווערען געבעטען אלע פעראיינס-מיטגלידער פינקטליך און צאהלרייך צו קומען.

די פערוואלטונג פון רייזענדער-פעראיין.

8-טונגו!

דאס

לאדזער טאגעבלאט

בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה

אין אלע באהן-קיאסקעס פון

„רוך"

(„Ruch")

ווען איהר נעהמט אריבער די גאס,

זוכט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען

אן'אייביגער קאליקע, אדער גאר געפינען דעם טויט.

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען!

פרייוואטע טאנץ שולע

פון די נייסטע טענץ

דיפל. לעהרער י. ווינטרויב

נעמט אן איינשרייבונגען אויף איינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאמפלעטען יעדען טאג פון 10 פריה ביז 10 אוו

44 קילינסקיעגא 44

2-טער הויף פארטער

די לעקציעס קומען פאר אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון **י. ווינטרויב**

בעמ. אכיסטענט — רוטינירטער טענצער זשאן-קינג.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA

גדאנסקא 28, טעל. 41-46

ספעציאליסט פון ביינער און געלענקע-קראנקהייטען

:— פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער. :—:

אייגענע כירורגיע

פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען: ווי וקלאדקעס געגען פלאכפוס, קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען א. ז. וו. נעמט אן פון 5—7

Dr. med. M. Heller

ספעציאליסט פאר הויט- און וועגערישע קראנקע און מענער-שוואכע

נאווראט 2, טעל. 79-69

נעמט אן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אוונד

פאר פרויען פון 4—5 נאכמ.

פאר אינבעמיטעלטע לעכערליכע פרייזען

Dr. Niewiażski

האט זיך איבערגעצויגען

אויף אנדזשעיא 5 טעל. 59-40

נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אוונד.

ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

א זיכערע פערטרעטונג

אין דער גאלאנטעריע-בראנזשע אין פוילען, גוט איינגע-פיהרט ביי אנגרא-קונדען זייט 1920. איך קען אויך איבערנעמען פערטרעטונג אין מאנופאקטור אדער אין א אנדער בראנזשע, כ'קען געבען זיכערונג אָ רעפערענצן.

אפפערטען געבעטען „Lodzer Tageblat" 524

צו פערמיטען א צימער

מיט א בעזונדערע איינגאנג

פאר איין אדער צוויי אינטעליגענטע מענשען אויף א צענטראלער גאס. אפערטען אין רעדאקציע פאר „פיעטריקאווסקא"

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז, לונגען-קראנקהייט

קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 27-81

שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן

אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 8 נאכמ.

ד"ר מ. קאליש

צאהן-ארצט

צאהן- און מונד-קראנקהייטען, צאהן-כירורגיע

נעמט אן פון 11 ביז 2 און פון 6½ ביז 8 אוונד

זשעראמסקיעגא (פאבקא) 37

אין לעטשניצא באמאך, אלעקסאנדער 1 פון 3—5 נאכמ.

Dr. med. I. IMICH

ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, און אויערן-קראנקהייטען

Moniuszki 1, telef. 9-97

נעמט אן פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אין אוונד

אין לעטשניצע בריזינער 11 פון 3.30 ביז 4.30 נ"מ

Dr. med. S. Neumark

צוריקגעקעהרט

Moniuszki 5, (פאססאזש-מייער)

Telef. 70-50 טעלעפ.

ספעציאל-ארצט

פאר הויט, האר- און ווענערישע-קראנקהייטען

בעהאנדלונג מיט רענטגען-שטראהלען.

נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 5—8.

פרויען פון 5 ביז 6 נאך מיטאג

דער פראטאקאל צווישן פוילען און סאוו.-רוסלאנד ווערט שוין היינטיגע וואך אונטערגעשריבען

זייט 1350 נישט געווען אזעלכע פרעסט אין אייראפא

אויך רומעניען, עסטלאנד און לעטלאנד שרייבען אונטער דעם דאזיגען אפמאך.

מאסקווא, (ספ.) די היגע פרעסע פערעפענטליכט א קאמוניקאט וועגען א קאנפערענץ צווישען פוילישען געזאנדטען אין מאסקווא פאטעק מיט ליטווינאוו'ן.

ה' פאטעק האט מיטגעטיילט, אז עסטלאנד, לעטלאנד און רומעניען האבען מודיע געווען דער פוילישער רעגירונג, אז זיי ווילען אנטיילנעהמען אין פראטאקאל מכח איינפיהרען אין לעבען דעם קעלאג-פאקט און אונטערשרייבען דעם דאזיגען פראטאקאל צוזאמען מיט פוילען און סאוויעט-רוסלאנד. פינלאנד געהט לעת עתה נישט אריין אין דער רשימה פון די מלוכות, וואס ווילען אונטערשרייבען דעם פראטאקאל, אבער דאס ענדערט נישט דעם בעשלוס פון פוילען, רומעניען, עסטלאנד און לעטלאנד אונטערצושרייבען דעם פראטאקאל, אין וועלכען עס וועט איבערגעלאזען ווערען אנ'ארט פאר פינלאנד, ווען זי וועט שפעטער בדעה האבען איהם אונטערצושרייבען.

ליטווינאוו האט אין זיין ענטפער ערקלערט, אז אויב פוילען פערלאנגט ווארכאויס, אז דער פראטאקאל זאל אונטערגעשריבען ווערען איינצייטיג דורך רוסלאנד, פוילען, רומעניען, עסטלאנד און לעטלאנד, האט ער גארנישט געגען דעם. ער פערלאנגט אבער, אז צוליב דעם זאל דער ענין נישט פערשלעפט ווערען. ער לייגט פאר, אז דעם 7. פעברואר זאל דער פראטאקאל אונטערגעשריבען ווערען דורך די דערמאהנטע מלוכות. ה' פאטעק האט ערקלערט, אז דעם פאשלאג פון ליטווינאוו'ן וועט ער מודיע זיין דער פוילישער רעגירונג.

בעראטונג וועגן קעלאג-פאקט אין רייכסטאג.

בערלין. (כפ.) היינט איז אין רייכסטאג פארגעקומען די דעבאטע איבער'ן קעלאג-פאקט, וועלכען די רעגירונג האט פארגעלייגט צו ראטיפיצירען. גראף רעבענטלאף (דייטש נאציאנאלע) האט געזאגט, אז דער קעלאג-פאקט האט נישט פאר דייטשלאנד קיין שום בעדייטונג. דאס איז נישט מעהר ווי א היפאקריטיש-אקט פון די פעראייניגטע שטאטען לגבי פראנקרייך. אויך דער פארשטעהער פון דער קאמוניסטישער פראקציע איז ארויסגעטרעטען געגען קעלאג-פאקט, אין וועלכען ער האט בעצייכענט מיט'ן נאמען צביעות. מיניסטער שטרעזעמאן האט איבערגעריסען דעם רעדנער און איהם געפרעגט, אויב דער קעלאג-פאקט איז באמת נאר צביעות, טא פארוואס האט די סאוויעט-רעגירונג זיך בעמיהט איהם אונטערצושרייבען און איצט וויל זי אונטערשרייבען אויפ'ן יסוד פון דאזיגען פאקט א בעזונדערען פראטאקאל מיט אנדערע מלוכות.

מור'דיגע פרעסט אין טשעכיען

פראג, (ספ.) אין גאנץ טשעכיען הערשען מורא'דיגע פרעסט. זייט דעם יאהר 1360 זענען אין טשעכיען נישט געווען אזעלכע קעלטע. אין פראג איז היינט געווען 24 גראד פראסט. אין דרום-טשעכיען זענען די פרעסט דערגאנגען ביז 31 גראד.

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציונ. ארגאניזאציע

היינט, זונטאג, 3/2, 8.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4)

א פארלעזונג (אין דער פוילישער שפראך)

אויף ד. ט.: „דער מהות פון איטאליענישען רענעסאנס"

פרעלעגענט: ד"ר רודאלף ליבענשלאג. ——— איינגאנג פריי!

די נאהענטסטע פארלעזונג: דינסטאג, 2/5, 8.30 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ד"ר ע. לעווין אויף דער טעמע „דער פראדוקטיווירונגס פראצעס פון יודישען לעבען.

מלוכה-איבערקעהרעניש אין ליטא?

קלאנגעז, אז וואלדעמאראס איז ארעסטירט געווארען

דאנציג. (ספ.) דא האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז אין ליטא איז פארגעקומען א מלוכה-איבערקעהרעניש. די אפיצירען האבען תחילת אינטערוועניערט ביים פרעזידענט סמעטאנא, אז ער זאל פועלן ביי וואלדעמאראס'ן, אז דער גענעראל-שטאב פון פאלקאוויציוס זאל נישט ארעסטירט ווערען. שפעטער זענען די וואלדעמאראס האט די דאזיגע ווענדונג זיך געווארפען, האט מען איהם ארעסטירט. לעת עתה איז אבער די דאזיגע ידיעה נישט בעשטעטיגט געווארען.

קאוונא. (ספ.) אין קאוונא איז איינגעפיהרט געווארען בעלאגערונגס-צושטאנד. די צענזור איבער דער פרעסע איז פערשארפט געווארען. די רעגירונג האט ארויסגעלאזט אנ'אויפרוף צו דער בעפעלקערונג, וועלכע איז פול מיט גוטע הבטחות. עס איז נזהר אויפאלענד דער פאקט, וואס אויף דער ספעציעלער זיצונג פון מיניסטער-ראט-קאבינעט איז דער פרעזידענט סמעטאנא נישט געקומען, הגם מ'האט איהם איינגעלאדענט.

ריגא. (ספ.) לויט די ערהאלטענע ידיעות פון קאוונא, איז וואלדעמאראס'ן געלונגען צו בעהערשען די לאגע. פלעכאוויציוס איז ארעסטירט.

דער סכסוך צווישען וואלדעמאראס'ן און פלעכאוויציוס'ן איז אויסגעבראכען צוליב דעם, וואס דער לעצטער האט פארגעווארפען וואלדעמאראס'ן, אז ער פיהרט א צופיל דיקטאטארישע פאליטיק.

בערלין, (ספ.) דא איז פערעפענטליכט געווארען אנ'אפיציעלער קאמוניקאט פון ליטווישען קאנסולאט, אין וועלכען עס ווערען אפגעלייקנט אלע קלאנגען, אז פלעכאוויציוס זאל האבען ציגעגרייט א מלוכה-איבערקעהרעניש און אז מ'זאל האבען ארעסטירט וואלדעמאראס'ן.

א גאנצע פאמיליע פון 10 פערזאן פערברענט געווארען.

בוקסאנאן. (ווירגיניא) דא איז אויסגעבראכען א שרעקליכע שרפה, בעת וועלכער עס איז פערברענט געווארען א גאנצע פאמיליע, וואס איז בעשטאנען פון 10 פערזאן.

היילען ראק דורך ראדיא

פראפ. לעדשאן, לייטער פון דער מעדיצינישער-אפטיילונג ביים ראדיא-אינסטיטוט פון קוריע סקלאדאווסקא, האט לעצטענס אויסגעפינען א מיטעל צו היילען די ראק-קראנקהייט דורך ראדיא.

שטרעזעמאן וועגן די נאציאנאלע מינדערהייטען

ער האט צוגעשיקט וועגען דעם א מעמאריאל צום פעלקער-בונד.

בערלין. (אטע) שטרעזעמאן האט איבערגעשיקט צום סעקרעטאריאט פון פעלקער-בונד א מעמאריאל וועגען דעם ענין פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. דער מעמאריאל ענטהאלט א רייה אלגעמיינע פארשלאגען. דער מעמאריאל וועט בעהאנדעלט ווערען אויף דער נאהענטסטער סעסיע פון פעלקער-בונד.

ווי בעוואוסט, האט שטרעזעמאן ערקלערט אויף דער דעצעמבער-סעסיע פון פעלקער-בונד, אז ער וועט ענטפערן אויף דער רעדע פון מיניסטער זאלעסקי און אז ער וועט ארויסטרעטען מיט א נויטיגען מאטעריאל, וואס זאל דינען אנצוהייבען די דיסקוסיע איבער דעם מינדערהייטס-פראבלעם.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 70 יאהר אונזער ליבע און נישט-פערגעסענע מוטער, שוויגער-מוטער, גרויס-מוטער, שוועסטער און מומע

נ"ע אסתר אשת ר' אהרן ז"ל ווידאווסקי

די לוי' קומט פאר היינט, זונטאג, כ"ג שבט תרפ"ט 12 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז 6-טען שטשיפען (בענעדיקטא 21), וועגען וואס עס מעלדעט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

קליינהענדלער פעראיין פון האלעס- און מערק אין לאדז, אגראדאווא 10.

זונטאג, ד. 17. פעברואר 4 א זייגער נאכמ. קומט פאר די יעהרליכע

אלגעמיינע-פערזאמלונג

מיט פאלגענדע טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג, 2) וואהל פון א פארזיצענדען און בייזיצער, 3) טעטיגקייטס-בעריכט פאר'ן יאהר 1928, 4) קאסע-בעריכט פאר'ן יאהר 1928, 5) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע, 6) פריע פארשלאגען.

די פערוואלטונג.

בעמ.: די פערזאמלונג איז גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער. איינטריטס-קארטען גיט ארויס די פעראיינס-קאנצעלאריע אין די ביורא-שעה'ן.

ד"ר מעסינגער — דירעקטאר פון צענטר. סוחרים-פעראיין

בנוגע פון דער פערוואלטונג צו געווינען פאר'ן סוחרים-פעראיין א ערשטראנגיגען בעאמטען, געקרוינט מיט ערפאלג.

(—) כדי אויסצושעלען דעם צענטראלען סוחרים-פעראיין (פעטריקאווער 10) אויף דער געהעריגער הויה, האט די פערוואלטונג מיט'ן פרעזעס רעד עמנואל האמבורסקי בראש לעצטענס געמאכט גרויסע אנשטרענגונגען, כדי צו געווינען פאר'ן פעראיין אנ'ערשטראנגיגען בעאמטען, וואס זאל זיין גע-האכטען פאר די בריימע ווירטשאפטליכע אויפגאבען, וואס עס האט דער צענטר. סוחרים-פעראיין.

נאך לאנגע בעמיהונגען איז דער פערוואלטונג געלונגען צו אנגאזשירען אלס דירעקטאר פון סוחרים-פעראיין דעם אויסגעצייכענטען עקאנאמיסט און מומחה און פינאנץ-ענינים ד"ר מעסינגער.

ד"ר מעסינגער האט ביז אהער פערנומען א אנגעזעהן ארט אלס רעפערענט אין דער לאדזשער „איזבא סקארבאווא" און די אונטערהאנדלונגען, וואס די פערוואלטונג האט מיט איהם געפיהרט וועגען איבערנעהמען דעם אמט אין סוחרים-פעראיין האבען אנגעטראפען אויף פערשידענע מניעות.

פרעזעס האמבורסקי האט א דעלעגאציע פון צענטראלען סוחרים-פעראיין און די פערזאן פון פרעזעס ע. האמבורסקי, וויצע פרעזעס ראזענבוים און פערוואלטונגס-מיטגליד אינוש. פראשקער אפגעהאלטען וועגן דעם ענין א קאנפערענץ מיט'ן פרעזעס פון דער פינאנץ-קאמער ה' מאווארניצקי. פאר וועלכען די דעלעגאציע האט אנגעוויזען אויף דער גרויסער בעדייטונג, וואס עס קען האבען פאר'ן סוחרים-פעראיין צו געווינען אזא בעאמטען ווי ד"ר מעסינגער.

פרעזעס מאווארניצקי האט נאך א לאנגען מיינונגס-אויסטויש ערקלערט, אז ס'איז א גרויסער שאד צו פערלירען אזא טיכטיגען און ווערטפולען בעאמטען. אבער צוליב דעם, וואס ער אנערקענט, אז דער צענטר. סוחרים-פעראיין נויטיגט זיך זעהר אין דער פערזאן פון ד"ר מעסינגער, איז ער מסכים, אז דער לעצטער זאל איבערנעמען דעם אנגעבאטענעם אמט, גלויבנדיג, אז ד"ר מעסינגער וועט אויך בעווייזען ארויסצוהעלפען די לאדזשער פינאנץ-קאמער אין א סך לעבענס-פראגען און מיט זיינע ברייטע קענטענישען און פאר-גענומענשאפט וועט ער בעהילפען דעם צענטראלען סוחרים-פעראיין אויסצובויען און א ווירטשאפטליכער מוסטער-ארגאניזאציע.

די דעלעגאציע האט געדאנקט דעם פרעזעס מאווארניצקי פאר זיין ענטגעגענקומען דעם פעראיין און דערמיט האט די קאנפערענץ זיך געענדיגט.

ד"ר מעסינגער האט פרייטאג אפגעשטאט דעם ערשטען בעזוך אין לאקאל פון סוחרים-פעראיין, וואו פרעזעס האמבורסקי האט איהם בעקאנט מיט דער ארדנונג אין דער ווירטשאפט פון פעראיין. דערויף האט ד"ר מעסינגער אויפגענומען זיין אמט.

עס איז צו האפען, אז דורכ'ן צוציהען צום פעראיין דעם ד"ר מעסינגער אלס דירעקטאר, וועט דער פעראיין פיל געווינען און אלע הונדערטער אין די פערוואלטונג מיט'ן פרעזעס האמבורסקי בראש וועט זיך האבען פערדינט דעם דאנק פון אלע מיטגלידער.

ד"ר מעסינגער איז א חוץ א גוטער בעאמטער אויך א גוטער יוד.

אחרי מחלה כבדה וממושכה שבקה חיים לכל חי בשנת הששים ואחת לחיי האשה החשובה הצנועה והמפורסמת במעשיה הטובים

נ"ע פיגה רחל אשת ר' יצחק מאיר נ"י וויינבערג

ההלוי' למנוחת עולמים תהי' היום, יום א', כ"ג שבט תרפ"ט בשעה 12 בצהרים מבית האבל רחוב ווסכאדניא 16

השרויים בצער עמוק ובאבל קודר:

בעלה, בני', בנותי', חתני', כלותי', נכדי' ומשפחתה.

קאסא-איינברוך אין קרייז-פערבאנד פון די קראנקען-קאסע אויף פאמארסקא 18

(:) אין לאקאל פון קרייז-פערבאנד פון די קראנקען-קאסע אויף פאמארסקא 18, האבען זיך נעכטען ביינאכט אריינגעקריגען גנבים, וואס האבען אויפגעבראכען די קאסע און האבען דערפון ארויסגענומען 2.800 זל.

די קאסע-ברעכער האבען נאך זיך נישט איבערגעלאזען קיין שום שפורען. פאליציי האט אין שייכות דערמיט דורכגעפיהרט אבלאוועס אין אלע מלינה'ס וואו עס זענען פערהאלטען געווארען א רייה פערדעכטיגע פערשוינען.

די קאסע איז געווען פערזיכערט אויף 10 טויזענד זל.

קאפע-רעסטאראן „CENTRAL" פיעטריקאווער 48 טעל. 62-11

פון 1-סטען ד. ח. גענצליך נייער פראגראם מיט'ן אנטייל פון:

Ida Erwest | Dobrowolska | Stone Jonny

געזאנג | כאראקטער-טענץ | הומאר, סאטירע מוזיק, געזאנג, טענץ

יעדען שבת, זונטאג און חגאות פון 5—7 Five o clock tea מיט'ן אנטייל פון גאנצען אנסאמבל

ארקעסטער אונטער דער דירעקציע פון ליבלינג פון לאדזער פובליקום ה' פ. מוצמאן.

די פערוואלטונג און די קאמענדע פון די פריוויליגע פייערלעשער

ערקלערט קאטעגאריש, אז קיין שום אנאנסען צו דער איינמאליגער אויסגאבע ווי אויך צום אלבום ווערט נישט געזאמעלט.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט
8 רעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

מ'שרייט, ווייל עס טוט וועה.

דער בודזשעט איז אריבערגעגאנגען אין סיים. עס האבען זיך אנגעהויבען די גענעראל-דעבאטען. די דעצידירענדע גענעראל-שלאכט דערנעהנטערט זיך. כאטש די פארלאמענטארישע פארשטעהערשאפט ווייס לכתחלה, אז זי געהט צום קאמף מיט'ן געדאנק צו קאפיטולירען, דאך רייסט זי זיך מיט איפעט צום סיים-פולט. זי וויל נאכאמאל, צום טויזענדסטען מאל, איבער'חזר'ן איהרע טענות לגבי דער רעגירונג, זי וויל ווידער אמאל פרובען גליק, רעדען צום שכל הישר פון די פיהרענדע מלוכה-מענער און לאדען זיי צום משפט. און עס איז דאך דא א סך „ארפצורעדען" זיך פון הארצען. קיין טענות פעהלען נישט.

די רעגירונג איז נישט צופרידען מיט'ן פארלאמענט. דער סיים איז אין איהרע אויגען נאר אנ'ארט, וואו יעדע דעמאגאגישע פארטיי זוכט א מקום להתודר נו, וואו מען טרייבט א האנדעל-וואנדעל מיט די בלוטיגסטע אינטערעסען פון דער מלוכה. אלע טענות זענען אין איהרע אויגען פערמאסקירטע פאליטישע חשבונות, וענען נאר מיטלען צום קעמפען פאר דער מאכט. דעריבער בעציהט זי זיך צו זיי מיט אזא לייכטקייט.

די רעגירונג גענעראליזירט אבער צופיל, די שפרינגט צולייכט אריבער פון פרט צום הכלל. א סך טענות האבען טאקי א ריין-פאליטיש-דעמאגאגישען אונטערשלאק, א סך טענות זענען אבער גערעכטע. דאס לעבען אליין האט זיי ארויסגערוקט.

פוילען איז א יונגע מלוכה, וואס איז ערשט נישט לאנג געווען צוריסען אויף דריי חלקים. ווירטשאפטליך איז זי עס נאך עד היום. זי האט פיל געליטען אין דער צייט פון קריג. די בירגער זענען ארים, די פערדינסטען זענען קליין, די מעגליכקייטען בעגרעניצטע. איז דאך פערשטענדליך, אז די בעפעלקערונג איז נישט ביכולת צו טראגען די לאסט פון א צו-הויכען בודזשעט. און לית תיקף — אויב מען קעמפט — אויס מיליארדען-בודזשעטען, און די רעגירונג מאכט הוצאות אויף נאך הונדערטער מיליאנען — ח״קין בודזשעט — קאן דען די געזעלשאפט איבערגעהן איבער דעם צו דער טאג-ארדנונג?

דאסגלייכען קען נישט דער קאנסומענט גלייכגילטיג צוקוקען, ווי די פרייזען אויף אלע גוטער, ווי אין פוילען וואס האט תמיד געגילט אלס ביליג לאנד, ווערט מיט יעדען טאג טייערער. יעדע רעפארם, יעדער אויפטו, בעסער און שענער צו מאכען דאס לעבען, מאכט טייערער און שווערער דאס לעבען. און דאס נישט בלוין דארט, וואו עס האבען די דעה פריוואטע ווירטשאפטלער, נאר אויך און דווקא דארט, וואו די רעגירונג דעצידירט. זאל עס דעם פשוט'ען בירגער נישט פערשאפען קיין זארג?!

די שטאדטישע בעפעלקערונג שטיקט זיך אונטער דער לאסט פון די שטייערן. עס זענען נישטא קיין פרייע געלד-מיטלען אין אומגאנג, די רעזערווען האבען זיך ביי דער געזעלשאפט אויסגעשעפט, נישטא מיט וואס צו מאכען אומזאצען. און וואס טוט די רעגירונג? זי קיך וואס זי שטעלט אויף מיליארדען-בודזשעטען, חוץ וואס זי מאכט הוצאות מ״הר, ווי דער בודזשעט ערלויבט, גיט זי אויס שווערע הונדערטער מיליאנען אויף אינוועסטיציעס פון די געלדער, וואס וואלטען על פי יושר געדארפט דינען צו דערלייכטערן די בעפעלקערונג פון די שטייערן און לינדערן די געלד-נויט.

דאס זעלבע מיט די מלוכה'שע אונטערנעמונגען. דער מלוכה'שער פערמעגען איז ריזיג. צו דער מלוכה געהערען די באהנען, וואס זייער ווערט בעטרעפט 4—5 מיליארד. די מלוכה איז די איינציגסטע מיט 31% וועלדער, פון קוילען- און נאפט-גרובען. און וואו זענען די הכנסות? ווי ווערט דארט געפיהרט די ווירטשאפט? צי אין די סימע פון 180 מיליאן זל., וואס זיי דארפען אריינברענגען אין קינפטיגען יאהר (פאקטיש זענען די הכנסות פערקלענערט געווארען אין די ערשטע 9 חדשים פון פערגאנגענעם יאהר אויף 40%) געניגענד, אין פערגלייך מיט זייער ריזיגען מיליארדען-ווערט?

און דאן — צי קאן ד״ר בירנער רוהיג צוזעהען, ווי דאס אונגערעכטע שעדליכע שטייער-סיסטעם וואקסט זיך פונאנדער מיט אזא בעוואלדיגער שנעלקייט? די די רעגירונג טראגט ארום פראיעקטען צו לינדערן די שטייערן-אונגערעכטיגקייט ווען וועט דאס קומען למעשה, קאן זי זיך קיין עצה מיט זיי געבען? אט זעצט זיך די רעגירונג מיט די פארשטעהער פון דער ווירטשאפטליכער וועלט און דיסקוטירט מיט זיי ערנסט און הירדיג די אלע פראגען, און עס זעצט מען זיך צום גרינעם טיש מיט אנדערע פאליטישע פארשטעהער און מען מאכט פון די בלוטיגסטע לעבענס-פראגען א פאליטישען פורים-שפיל.

ניין, די רעגירונג טאר קיין פארוואורפען נישט מאכען דעם בירגער. עס טוט איהם וועה. דעריבער שרייט ער.

מאג. ש. בוני.

צוויי וואוינונגען
צו צוויי צימערן און קיך מיט בעקוועמליכקייטען פון זאפארט צו פערמיטען. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט".
521

טראצקי שוין ארויסגעפאהרען פון רוסלאנד

טראצקי'ס אנהענגער אין דייטשלאנד בעשולדיגען סטאלינ'ען, אז ער וויל טראצקי'ן ערמארדען

לאנדאן, (ספ.) פון מאסקווא טיילט מען מיט, אז טראצקי האט שוין פערלאזט רוסלאנד. ער איז געפאהרען איבער באטום קיין קאנסטאנטינאפאל, מיט איהם פאהרט זיין פרוי און זוהן.

דער ארגאן פון דער לינקער קאמוניסטישער פראקציע אין דייטשלאנד „פאלקסווילע" פערעפענטליכט אנ'אויפרוף, אין וועלכען טראצקי'ס פריינד ווערען אויפגעפאדערט צו זאמלען געלד צו ראטעווען טראצקי'ן. די צייטונג ערקלערט, אז די סאוויעטען-מאכט האט בדעה צו ערמארדען טראצקי'ן. מ'שיקט איהם ארויס קיין טערקיי, כדי איהם דארט צו ערמארדען דורך א געדונגענעם מענש.

אין רוסלאנד, שרייבט ווייטער די צייטונג, האט סטאלין מורא צו ערמארדען טראצקי'ן, איבער דעם שיקט ער איהם אין אזיאטישען טערקיי, כדי איהם דארט אפצורוימען פון וועג.

ווי אזוי מ'מאכט וואהלען אין סאוויעט-רוסלאנד.

ביז 57 טויזענד פערזאן צוגענומען דאס וואהל-רעכט.

מאסקווא, (ספ.) די וואהלען צו די סאוויעטען האבען זיך שוין אנגעהויבען ביי 57 פערזאן האט מען צוגענומען דאס וואהל-רעכט. אויך בעת די וואהלען אין יאהר 1927 האט מען ביי פיל צוגענומען דאס וואהל-רעכט. אבער דאן איז די צאהל געווען ווייניגער מיט 16 טויזענד, ווי דאסמאל.

מכח צונעהמען יוד. ארבייטער אין די מלוכה'שע און קאמונאלע אינסטיטוציעס

גרויסע רעדע פון דעפוטאט העלער בעת דער בודזשעט-דעבאטע אין סיים

ווארשא (טעלעפאניש) פריטאג איז פארגעקומען אין סיים דער המשך פון דער בודזשעט-דעבאטע. די פער-אינטערעסירונג מצד די דעפוטאטען צו דער דעבאטע איז געווען אזוי גרויס, אז מ'האט געמוזט איבעררייסען דיז יצונג, כדי צונויפזאמלען די נויטיגע צאהל דעפוטאטען. דער בודזשעט פון מלוכה-פרעזידענט אויך דער בודזשעט פון דער העכסטער מלוכה'שער קאנטראל-קאמער זענען אנגענומען געווארען אהן א דיסקוסיע.

בעת מ'האט בעהאנדעלט דעם בודזשעט פון ארבייטס-מיניסטעריום, האט רעפ. טאבינעק (פפ״ס) געמאכט אויפמערקזאם, אז די אנקעטע וועגען 8-שעה-דיגען ארבייטס-טאג, וואס איז דורכגעפיהרט געווארען צווישען 127 טויזענד ארבייטער, האט בעוויזען, אז א העלפט פון די דאזיגע ארבייטער ארבייטען א סך מעהר ווי 48 שעה א וואך, און 13 פראצענט פון דער דאזיגער צאהל ארבייטען איבער 60 שעה א וואך.

נאכדעם האט גענומען א ווארט אין נאמען פון דער יודישער „קאלא" רעפ. העלער, וועלכער האט קריטיקירט די טעטיגקייט פון ארבייטס-מיניסטעריום, אנווייזענדיג, אז די בעמיהונגען פון דער יודישער געזעלשאפט צו פראדוקטיוויזירען די יודישע מאסען, געפינען נישט קיין שום פערשטענדניש ביי די מאסגעבענדע קרייזען. פונקט אזוי ווייזט מען נישט ארויס קיין פערשטענדניש פאר די פראבלעמען פון דער יודישער עמיגראציע און בעזונדערס פאר דער עמיגראציע קיין ארץ ישראל, וועלכע האט פאר אונז יודען א גרויסע בעדייטונג נישט נאר פון נאציאנאלען שטאנדפונקט, נאר אויך פון פראקטישען אויף'ן געביט פון יתומים-פערזארגונג אונטערשטיצט נישט די מאכט די יודישע בעמיהונגען.

דער רעדנער פערקלאגט זיך אויך רעדוית, וואס יודען ווערען נישט צוגעלאזען צו ארבייט אין די מלוכה'שע און אין די קאמונאלע אינסטיטוציעס. זיין רעדע האט פערענדיגט רעפ. העלער מיט פאלגענדע ווערטער:

אנשטאט אנ'אונגעזעצליכען, וואלדען און אנטיסעמיטישען סיסטעם, וואס ברענגט שאדען דער מלוכה, לעגען מיר אייך פאר א מעהר קולטורעלען און נוצליכען סיסטעם. עס ליגט נישט נאר אין אינטערעס פון די יודען, נאר אויך פון דער מלוכה, אז מיר זאל קאנען איבערטראגען א טייל פון אונזער אונטערוואקסענדער יוגענד צו פראדוקטיווער און געזעלשאפטליך נוצליכער ארבייט אין די ווארשטאטען, פאבריקען, אין דער לאנדווירטשאפט און אויך אין די מלוכה'שע און קאמונאלע אינסטיטוציעס.

בעת דער דעבאטע איבער'ן בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום איז ארויסגעטרעטען מיט א שארפער רעדע רעפ. פראגיער (פפ״ס) צווישען אנדערען האט דער רעדנער געזאגט: איך פרעג דעם ה' מיניסטער, צי העי״ט מען איי פיילען אונטער די טעלעפאן-געשפרעכען

מינ. מיעדזינסקי זאגט, אז מ'הערט נישט אונטער די געשפרעכען דאנקען דאס לעצטענס בעת א פראצעס דער פראקוראר זיך פערופען אויף אנ'אונטערגעהערט געשפרעך דורכ'ן טעלעפאן און דאס געריכט האט דאס אנערקענט. אינגער האט בכלל געמוזט זאגען לינגען דער פראקוראר, אדער דער מיניסטער.

אינערן-מיניסטער: מען טאר אויך נישט רעדען וועגען זייני קלאגע.

רעפ. פראגיער: כ'בעט נאר אנ'אויפקלערונג.

צום סוף פון דער זיצונג איז אנגענומען געווארען די דרינגליכקייט פון פעטעסישען פארשלאג בנוגע נאוועלזירען דעם הכנסה-שטייער. די פאר-שלאגעבער ווילען העכערען דעם מינימום פון דער הכנסה, וואס איז פריי פון דער דאזיגען שטייער.

לאדזער יודישער קאמער-טעאטער
ארט
ליטער: מ. בראדערזאן
דיינט זונטאג
2 פארשטעלונגען
אנהויב 7 45 און 9.30
פון 5-טען (XII) פראגראם א. ז.
מאסקאראד
1) פראלאג
2) דער דיימט
3) כשוף
4) שאלות און תשובות
5) דער וואלד-גזלן
6) שרעטעלעך
7) א מויד א צימעס
8) א קרבן פון קארנאוואל
9) ווייסער מאסקאראד
טעקסטען פון שלום-עליכם, מ. בראדערזאן און י. אבערזשאנעק.
מוזיק-קאמפ.: דוד ביינעלמאן.

350 יאהר פון האלאנד'ס אונאפהענגיגקייט

אין דער האלענדישער שטאט אוטרעכט איז פארגעקומען אין דער אנוועזענהייט פון דער קעניגין ווילהעלמינא און איהר מוטער די גראנדיעזע פייערונג פון 350. יאהר-טאג פון דער האלענדישער אונאפהענגיגקייט. דאס בילד שטעלט פאר די געקרוינטע פערזענליכקייטען פאר'ן דענקמאל פון גראף נאסאו, וועמען די מדינה האלאנד האט צו פערדאנקען איהר אונאפהענגיגקייט.

„בובליטשקי"

(סקיצע) — פון שרה רייזען

אין אווענד, פון א זייגער עלף, קומען אן אין רעסטאראן די דריי פרויען, וואס ווילען די געסט. דונקא מארסקאיא זינגט קופלעטען און פערבענקטע רוסישע לידער, וואס געמען גראד וועגענ אויס. אבער אין דעם זענען אפשר נים שולדיג די לידער, נאר איהרע עטליכע און דרייסיג יאהר און איהר פנים, וואס זעהט שוין נישט אויס אזוי יונג און פריש. נאטאשא גרוניאווא, וועלכע נעמט זיך אן פאר א גראפין און דערצעהלט געזמאות, אז זי האט אין רוסלאנד פערלאזען גרויסע גיטער, האט ערפאלג מיט איהר טאנצען א קאמארינסקע, אבער דאך איז דער ליבלינג פון עולם די „יודישקע", וועלכע האט דא קיין נאמען גים. די געסט רופען זי: די שווארצאויגיגע. איינציגע פון די שטענדיגע בעזוכער פון רעסטאראן, וואס זענען געקומען בעקאנט מיט דער שווארצאויגער, מיינען, אז זי איז פון פראסקוראוו, אז איהרע עלטערן זענען דער-הרג'עט געווארען בעת דער גרויסער פראסקוראווער שחיטה, און זי האט אליין געמוזט פאר זיך זוכען א תכלית... אבער די געסט פון רעסטאראן, וואס נובען אפט א פראגע וועגען זייער לעבען נישט אזוי פון אינטערעסירען זיך, נאר גלאט צוליב פערבינדען א שמועס, האבען נישט קיין נעדולד אויסצוהערען בוז'ן סוף זייערע טרויעריגע לעבענס-געשיכטעס, און די דאזיגע פרויען דער-פיהלען עס — רייסען אליין איבער זייער ערצעהלונג, הויבען אן פלוצלונג צו זינגען, אדער טאנצען און פערשווייגען זייער צער.

פון אלע לידער, וואס די שווארצאויגיגע זינגט, איז דעם לעצטען ווינטער דער שלאגער, ווי אומעטום—דאס ליד „בובליטשקי".

„טא קויפט די בייגעלעך,
די פרישע בייגעלעך,
און ווארפט די גרעשעלעך —
אהער! אהער!
אין נאכט אין פינסטערער,
אין נאכט אין הארבסטיקער —
פערקויפען בייגעלעך,
אוי וויי, ווי שווער!"

און בערמאן — א סטודענט פון לעצטען קורס — האט זיך אזוי פון אנפאנג ענטציקט מיט דעם דאזיגען ליד, אז ער האט צוליב דעם לידעל אליין פערגאפט א ליבע מיט'ן מיידעל. ער פלעגט זיי זעהן פון די שטענדיגע בעזוכער פון די אווענדען, אפזיצען ביז דער רעסטאראן פלעגט זיך שליסען. מכבד זיין די שווארצאויגיגע מיט אוועגנבוים, מיט ויין. ביי זיין אריינקומען, פלעגט די שווארצאויגיגע גלייך צו געהן צו זיין טישעל און פלעגט איהם זעהר נישט גערן פערלאזען, ווען עס פלעגט אנקומען די צייט פון איהר ארויסטרעטען. און זינגענדיג איהרע לידער, פלעגט זי ווענדען איהר צושטראהלען בליק אויף איהם, אויף בערמאנ'ען. און דער דאזיגער בליק פלעגט אפענ-הערציג זיך מודה זיין פאר'ן גאנצען פובליקום:

— איך האב ליב אט יענעם, וואס זיצט דארטען ביים טישעל. איהר נעהמט מיך קיינע רנישט אן.

און איהר געזאנג פלעגט זי אויספיהרען מיט א קלענערען נעפיהל, און פער-קלענערען דורך דעם דעם איינדרוק. אפילו דער שלאגער „בובליטשקי" פלעגט נישט האבען דעם געהעריגען דערפאלג.

„עפעס איז אונזער שווארצאויגיגע קאליע געווארען", — פלעגען די געסט מענה'ן.

— און זי איז פערליבט, — פלעגען זיי אליין אויסגעפינען די סיבה.

און די שווארצאויגיגע איז ווירקליך געווען א גליקליכע פערליבטע. פריהער פלעגט זי איהר ליבע פערקויפען יעדען גאסט, וואס פלעגט זי אפווארטען אין דער שפעטיגער שעה אין אווענד. אבער זינט בערמאן איז געווען מיט איהר האט זי זיך אויפגעפיהרט ווי א צנועות'דיגע כלה-מיידעל, און אז ער פלעגט ביים אריינקומען, זיך בעגריסען מיט איהר, זי קושען און האנד, פלעגט זיך איהר נעזיכט אנצינדען מיט שטראהלענדער פרייד. האבענדיג אין הארצען די דאזיגע גרויסע פרייד, האט די שווארצאויגיגע געהאט א דורכפאל ביים אויספיהרען איהר נומער, און איינער פון איהרע אמאליגע געליבטע האט געוואלט איהר אפטאן און האט א פייף געטאן...

אבער אין איינציגע טעג ארום האט פאסירט דאס, וואס האט צוריק געבראכט די שווארצאויגיגע איהר טרויער און איהר ערפאלג. עס איז געווען אין יענעם אווענד, ווען דער סטודענט בערמאן איז געקומען אין רעסטאראן מיט א פריילין.

מיט פערוואונדערטע בליקען האט איהם אנגעקוקט די שווארצאויגיגע, ווי ער האט זיך אוועקגעזעצט ביים טישעל, בעשטעלט עפעס ביים קעלנער און זיך געמוטליך גערעדט מיט'ן פריילין.

„געוויס רעדט ער וועגען מיר" — איז דער שווארצאויגיגע דורכגעלאפען א געדאנק. און נישט קענענדיג זיך בעהערשען, איז זי צוגעגאנגען צו זיין טישעל.

— בעקענט מיך מיט דעם פריילין,
— האט זי מיט א פערשטוקטער שטים געבעטען.

— בוטע! מיין כלה, סטודענטין לעווינשטיין.

די שווארצאויגיגע האט אנגעשטעלט אויף דער סטודענטין צוויי צופלאמטע אויגען... אבער געזאגט האט זי גאר נישט. וועד איז זי דען, אז זי זאל האבען רעכט צו פראטעסטירען? האט זי דען נים פערקויפט איהר ליבע דעם ערשטען גאסט, וואס איז געווען אויף איהר א בעלן?... ניין, זי האט נישט פראטעסטירט. אבער ווען די געסט פון רעסטאראן האבען זי געבעטען זינגען „בובליטשקי", האט אוצט אין דעם ליד אפגעקלונגען אזא טרויער און אזא פער-צווייפלונג, אז דערערפאלג איהרער איז געווען אומגעהויער!

„בובליטשקי! בובליטשקי!"—האט געשריגען דער עולם און זי האט אהן אויפהער „בוסירט" און געשוקט ברעגענדיגע פיילען פון איהרע שווארצע אויגען און פערוואונדעטע הארץ אין דער זייט, וואו עס איז געזעסען בערמאן מיט זיין כלה. אבער זיין הארץ, וואס האט געטראגען דעם פאנצער פון דער בעל-הבית'ישער ליבע, איז גאנץ געבליבען פון די דאזיגע פיילען. און די שווארצאויגיגע האט ארויסגעקרעכצט דורך איהר געזאנג דעם גאנצען טרויער פון איהר איינזאמען הפקר-לעבען:

„טא קויפט די בייגעלעך,
די פרישע בייגעלעך,
און ווארפט די גרעשעלעך —
אהער! אהער!
אין נאכט אין פינסטערער,
אין נאכט אין הארבסטיקער,
פער קויפען בייגעלעך —
אוי, וויי, ווי שווער!"

לאדזער כראניק.

דער קנאקעדיגער פראסט אין לאדז

נעכטען אין אווענד האט דער פראסט אין לאדז און אומגעגענד דערגרייכט ביז 24 גראד צעליוס. אזא גרויסע פראסט געדענקען שוין מענשען נישט זייט לאנגע יאהרען אין אונזערע מקומות.

טויזענדער ארימע-לייט ווערען געשוואלען פאר קעלט. און אין דער קהלה אמפערט מען זיך וועגען א קויהלען-אקציע...

די קהלה האט איצט געלט, מען טאר דעריבער נישט צעגערן קיין מינוט און תיכף אנהויבען פערטיילען קויהלען די נויטבעדערפטיגע!

פון פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציונ. ארגאניזאציע

היינט זונטאג, 8.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4) א פארלעזונג אין דער פוילישער שפראך פון ד״ר רודאלף טויבענשלאג אויף ד. ט. „דער מהות פון איטאליענישען רענעסאנס“. דער איינגאנג פריי.

אכטונג ישעורי-ערב׳ס.

מיר מעלדען אלע שעורי ערב׳ס אין לאדז, דאס היינט, זונטאג, פ׳ משפטים פינקטליך 8 אווענד קומט פאר א קאנפערענץ פון אלע שעורי ערב׳ס-דעלעגאטען בכדי צו גרינדען א צענטראלע די שעורי ערב׳ס, וועלכע האבען נישט ערהאלטען ביז-איצט זייערע איינלאדונגען ווערען געבעטען צו שיקען זייערע דעלעגאטען אין לאקאל פון שעורי ערב, וועלנא 8.

די ארגאניזיר-קאמיסיע.

קרענק, וואס זענען אבהענגיג פון עצירות.

א גאנץ ע ריחה פון קרענקהייטען, ווי ראפעטהאפ, כ-עס ש-ענע ינע אפ פ-טאזינקטם, אבער צום עסען, שד 5 א ינקטי, אונג היג-קייט צו ארבעט, אומערוטיקייט צו שלאפען, בערג-טע צונג, א בי-טאוענער ב-ר, שלעכטער ריח פון מויל א, ד, וכ׳, וועלכע מיר נעמען א ערשטע רעזולטאט פון 5 רשידענע קראנקהייטען ווערען נאך א רעזולטאט פון עצירות; ס׳ איז נעגיג צו ב-זייטיגען דעם דעצעמ, כדי ס׳זאלען אויפהערען אלע ליידען. צו דעם צוועק דארף מען איינעהמען איי אווענד בעט׳ן ן כעפן 1 ער 2 פירען קאסקארין לעפ-ענם (Cascarine Leprince) פער ויק אין אלע אפטייקען.

ווייטערע איינצעלהייטן פון אלבערט קאנ׳ס ערמארדונג

(ענדע פון זייט 1)

נאכ׳ן בעווייזען פון דער ארבעט מעהר אין דער פאבריק נישט ארייגעלאזן. ער האט דעריבער בעשלאכען צו טשאמטשעווען אויפאלבערט קאנ׳ס לעבען פאר׳ן פאלאץ אויף טארגאווא גאס.

דער מערדער האט אויך ערקלערט און שפיטאל, אז לכתחלה האט ער ברעה געהאט צו בעטען ביי אלבערט קאנ׳ען איהם צוריק צוצונעמען צו דער ארבייט, אבער קאן זעהענדיג די דראהענדע האלטונג זיינע, האט ארויסגענומען פון טאש זיין רעוואלווער, דאן האט ער, צעשינסקי, אויסגעשאסען. אויף וויפיל דאס שטימט מיט׳ן אמת, וועט די וויטערדיגע אויספארשונג בעוויזען. צעשינסקי האט קיין ערלויבניש נישט געהאט אויף טראגען געוועהר, און דעם רעוואלווער האט ער געקויפט ערשט אין די לעצטע וואכען.

פרייטאג נאכמיטאג זענען אין שפיטאל ארייגעקומען דער פאליציי-קאמענדאנט ניעדזשעלסקי און אויבער-קאמיסאר וויער, וואס האבען דעם מער דער אויסגעהערט, ווי די דאקטוירים ערקלערען, איז מעגליך, אז דער מערדער וועט בלייבען לעבען.

דער שוידערליכער מאמענט אין „אוניטאס“.

נאך דער אפעראציע, וואס איז געמאכט געווארען אלבערט קאנ׳ען דאגערשטאג ביינאכט, באלד נאך דער טראגישער פאסירונג און „אוניטאס“ איז דער פערשטארבענער אזוי שטארק אפגעשוואכט געווארען צוליב׳ן אפפלוס פון בלוט, אז עס איז נויטיג געווען א טראנספוזיע פון פרעמד בלוט, כדי דעם אומגליקליכען צו ראטעווען.

ה׳ אשר כאהן דער פאטער, און מאקס דער ברודער, האבען תיכף ערקלערט זיך פאר גרייט אפצוגעבען זייער בלוט, כדי צו ראטעווען אלבערט׳ס לעבען.

די דאקטוירים האבען דאן ערקלערט, אז נאר מאקס קאן קען קומען אין בעטראכט פאר אזא מין אפעראציע. ליידער האט שוין גארנישט געהאלפען.

בעת מען האט זיך געגרייט צו דער טראנספוזיע איז דערווייל אנגעקומען די טרויעריגע ידיעה, אז אלבערט קאן האט אויסגעהויכט זיין נשמה.

אלבערט קאן האט זיך ערשט מיט א יאהר צוריק אומגעקעהרט פון אויסלאנד, וואו ער האט געענדיגט די הויך-שול און בעקומען דעם דיפלאם אלס אינזשעניר ער האט אנגעפיהרט מיט דער שפינערייאפטיילונג.

אין משך פון פרייטאג׳דיגען טאג איז די ארבייט אין אלע אפטיילונגען פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור“ איבערגעריסען געווארען אלס צייכען פון טרויער.

אשר כאהן זיצט שבעה.

דער פאטער פון טראגיש-אומגעקומענעם. ה׳ אשר קאן איז שטארק נידערשלאגען און געבראכען צוליב׳ן גרויסען אונגליק. ער זיצט נאך זיין זוהן שבעת. לוים׳ן יודישען ריטואל. אין פאלאץ פון ה׳ קאהן ווערט אויך אלע טאג געדאווענט מיט מנין. די שטימונג איז א זעהר טרויעריגע און געדריקטע.

קיין איין רגע קען מען דארט נישט פערגעסען און דעם יונגען, לעבענס-לוכטיגען און ארבייטס-פעהיגען אלבערט, וואס איז אין די בעסטע יאהרען ארויסגעריסען געווארען פון דער משפחה.

די משפחה פונ׳ם מערדער ציעשינסקי

(—) אונזער רעפארטער איז געלונגען צו בעקומען פאלגענדע ידיעות וועגען דער אפשטאמונג פון מערדער: דער 21-יעהריגער עדוואהרד צעשינסקי האט געוואוינט צוזאמען מיט זיין מוטער און זיינע צוויי שוועסטער די 19-יעהריגע וואנדא און די 16-יעהריגע עלאנארא אין א קליין צימערל אויף בזשעזשינער גאס 58. זיין פאטער, א שטיין-האקער, האט זיך בעטייליגט אין דער וועלט-מלחמה אלס רוסישער זעלנער און אהיימקומענדיג פון דער דייטשער געפאנגענשאפט, איז ער קראנק געווארען און אין יאהר 1921 געשטארבען. נאכ׳ן פאטער׳ס טויט האט עדוואהרד געמוזט זוכען צו פערדינען אויף ברויט. צוערשט האט ער געארבייט אין דער פירמע דריסע פעטריקאווער 92 אלס „פאסלאניעץ“, דערנאך איז ער אריבער ארבייטען אין אסער׳ס פאבריק. צעשינסקי איז געגאנגען אין א פאלקס-שול, דערנאך האט ער בעזוכט די ערגענצונגס-קורסען אויף דער זאווארזקא גאס. ער האט אויך געשטרעבט ארייגצוקומען אין דער מלוכה׳שער טעקסטיל-שול.

צעשינסקי איז געווען א מיטגליד פון זונג-פעראיין „הייגאל“ און פון ספארט-פעראיין „אוניאן“, ער האט איינינגע מאל בעקומען אויסצייכנונגען און ראווער-קאנקורסען. א חוץ דעם האט ער געהערט צום פאבריק-מייסטער פעראיין אין וועלכען ווי מיר האבען איבען שוין געשריבען, עס האבען איהם ארייגעפיהרט צוויי פאבריקס-מייסטער׳ס לויט האנקעס אנווייזונג

טויזענדער מענשן בעטייליגען זיך אין דער לויה פון טראגיש-אומגעקומענעם אלבערט קאן

ריהרענדע סצענעס אויפ׳ן בית-עולם

(י) ביז א שפעטער שטונדע איז פרייטאג פארגעקומען די לויה פון דיר. אלבערט קאן, דער יונגסטער זוהן פון גרויס-אינדוסטריאלער ה׳ אשר קאן, וועלכער איז אומגעקומען אויף אזא טראגישען אופן.

שוין 11 אזייגער פארמיטאג זענען ווי די מאסען מענשען געשטאנען אויף פיאטא גאס.

ארום 12 זאגען פאר דער געבוידע פון „אוניטאס“ זיך אפגעשטעלט הונדערטער אויטאמאבילען, קאטשעס, מאשינען און דראשקעס מיט קרובים, פריינד און בעזיטער פון אומגעקומענעם, כדי א ביכ צו בגלייטען און ווי א לעצטער רויה

דער וועלכער צייט האט זיך פארן ... ביי ... א ... אויסגעשטעלט ... די קאסט מיט ... קאן, וועלכער איז אנגעטאן מיט זיין אמתע ה׳ באקאס

די קאסט איז געשטאנען א פאר מיט אין איין באלד אפגעזאגט.

צווישען דער גרויסער מענשען מאסע האט זיך ... די ידיעה, אז עס האבען נישט געהאלפען אלע אנשטרענגונגען פון דער פראקוראטור, און דער ... זוהן פון ... אשר קאן איז אפגעפיהרט געווארען אין שטאטישען פראזעקטאריום צו פאלגען דעריבער וועגען די לויה ארויסגאנג פון פראזעקטאריום.

אלע אויטאמאבילען, קאטשען און דראזשקעס האבען זיך דעריף געלאזט פאהרען צום פראזעקטאריום. אויף פיסטא גאס איז געווארען אזא געדרענג, אז פאליציי דאס געמוזט שטעלען די צר ביטען, כדי צו סטומידעוען אונגליקען.

די בעוועגונג אויף פוסטא, קארפלע און אלע גאסען ביז צו דער לאנקאווא, וואו עס געפינט זיך דאס פראזעקטאריום, איז געווען זעהר א גרויסע.

פארן פראזעקטאריום איז געשטאנען א לאנגע רייהע מיט אויטאס, קאטשעס, מעטשעבסעס, דראשקעס, און דער שפיץ איז געשטאנען די שווארצע עגלה, וואס דאס געווארט אויפ׳ן געפאלענעם הייליגער פון טראגישען קרבן.

באלייטני אונטער דער אנפיהרונג פון קאנ. ראנעו, האט געהאלטען די ארדנונג. ביים ארויסגאנג פון פראזעקטאר יום האט זיך געבילדעט א שפאלער פון די פייערלעשער פון „ווידזעווער מאנופאקטור“.

האלב 2 א זייגער האבען מיטגלידער פון „חסד של אמת“ ארויסגעטראגען דעם ארון; נאכ׳ן ארון זענען געגאנגען דער בעטריבטער פאטער פון אומגעבראכטען, ה׳ אשר קאן, געארומט פון זיין ברודער אברהם קאן. נאך זיי זענען ארויסגעגאנגען פון פראזעקטאריום ש. בודזינער, ב. ג. ליטווין, ראטמ. י. י. בערמאן און קרובים פון די קאנ׳ס.

די עגלה, א בעצירטע מיט קרענץ און טרויער-לענטעס, האט זיך געריהרט. זי איז געגאנגען דורך לאנקאווא, פאדלעשנא, זשעראמסקיעגא, נייע-ציגעל גאס. קולינסקי, פראנציסקאנער, בזשעזשינער.

אויף ציגעל גאס 20, פאר דער צענטראלע פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור“ האט דער טרויער-צוג זיך אפגעשטעלט אויף א ווייל.

נאך דער עגלה איז געגאנגען דער פאטער פון פערשטארבענעם, ה׳ אשר קאן, געארומט דורך זיין זוהן ה׳ מאקס קאהן און איידעם ה׳ באסאק. דאן זענען געגאנגען די נאהענטסטע קרובים, די גרויס-אינדוסטריעלער שייבלער, גראהמאן, בארים און נאום אייטינגאן, סען. בודזינער, ב. וואקס שטיינערט, שטיינערט, לעווינשטיין, ב. ג. ליטווין, ג. נייזא. ס. פאוסט, לעדער, קהלה-פרעזעס מינצבערג א. א.

בעזונדערע אויפמערקזאמקייט צווישען די מלוים האט צוגעצויגען די פערצווייפעלטע מוטער פון אומגעקומענעם, וועלכע איז געפאהרען אין אויטאמאביל אין בעגלייטונג פון איהרע טעכטער.

נאך 3 א זייגער איז די לויה אנגעקומען אין דער אלעע, וואס פיהרט צום בית-עלמין. דער ארון איז דאן ארויסגענומען געווארען פון דער עגלה און די קרובים און בעקאנטע האבען איהם צוגעטראגען ביז אין דער טהרה-שטוב אריין.

די שטימונג איז געווען א נעדריקטע, ווען דער ווייסער ארון, איבערגעדעקט מיט א שווארצן טוך איז אוועקגעשטעלט געווארען פאר דעם בעלעמער מיט די נייצינדענע ליכט און קאנטאר אלטער מאן, אין דער בעגלייטונג פון כאר האט אפגעזונגען דאס קאפיטעל

„אדם כצל עובר“.

צווישען די אנוועזענדע זענען פערגאסען געווארען א סך טרעהרען.

ריהרענד איז געווען דער מאמענט, ווען דער חזן אלטערמאן האט געמאכט אנ׳אל-מלא רחמים דעם אומגעקומענעם אברהם עוזר קאהן אויפ׳ן פאטער׳ס נאמען. ה׳ אשר קאן האט דאן שטארק געוויינט און פון ווייטאג אויסגעשריען האט ער געהאלטען א ... צורוסען א לעדערנע הענדשקע אויף זיין האנד...

אויפ׳ן וועג פון דער טהרה-שטוב ביז צום קבר האט קאנטאר אלטערמאן מיט׳ן כאר געזונגען געהעריגע פסוקים תהילים.

דאס פריש-אויפגעגראבענע קבר פון אלבערט קאן געפינט זיך בשכנות פון קבר פון דער פאמיליע גרינפעלד. פייער-לעשער האבען ארום קבר געבילדעט א קייט און געהאלטען די ארדנונג.

דאס געדראנג ביי דער קבורה איז געווען אין לשער. מענשען זענען געגאנגען און שניי איבער די קני, געזעסען אויף פערשנייטע בוימער און אויף מצבות. קאנטאר אלטערמאן האט ווי דער געמאכט אנ׳אל מלא רחמים.

ווען עס איז ארויפגעלעגט געווארען דער לעצטער שויפעל ערד אויפ׳ן פרישען קבר, און ה׳ אשר קאהן, אונטער געהאלטען דורך ה׳ ג. אייטינגאן און זיין איידעם ה׳ באסאק, האט געזאגט דורך טרעהרען קדיש, האט די מוטער פון יונג-אומגעקומענעם געבען געחלש׳ט.

עס איז געווען א ריהרענד און שוידערליך בילד.

ארום 4 פארנאכט איז די גרויסע צאהל מלוים בעטריבטע זיך פונאנדער-געגאנגען און פונאנדערגעפאהרען, איבערלאזענדיג אויפ׳ן „רויגעם פעלד“ א פריש בערגעל געפרוירענע ערד, פערדעקט מיט קרענץ און לענטעס מיט נאלד-אויפשריפטען, געהילט אין שווארצען.

(ג) די קהלה האט בעקומען פאר דער קרקע פון טראגיש-אומגעקומענעם אלבערט קאן 10.000 דאלאר. בשכנות פון דעם פריש-פערשטארבענעם קבר זענען דורך דער פאמיליע קאן אפגעקויפט געווארען נאך 3 קרקע׳ס.

קליינער פעליעטאן

„מי כצעמי פאטאשאנא“

פון די לאדזער מעשה׳לעך.

קאנקורענץ מאכט ס׳געשעפט, אזוי זאגט די וועלט, און ביי דעם פרינציפ האלטען זיך אונזערע לאדזער סוחרים. און דער בוימוואל-בראנזשע און אפילו די קאנקורענץ אזוי ווייט אוועק, אז די האלע-סוחרים „קאנקורירען“ מיט דער „ווידזעווער מאנופאקטור“... ווי אזוי איז דאס מעגליך? א סימן האט איהר דאך! אויף א מעשה פרעגט מען נאך קיין קשיה.

נישט נאר אין דער טעקסטיל-בראנזשע הערשט אזא געוואלדיגע קאנקורענץ, נאר אין אלע בראנזשעס, אפילו אין דער צייטונגס-בראנזשע.

אין לאדז זענען דא איינינגע אווענד-בלעטער, נישט קיין יודישע, חלילה, שייך צו זאגען „נישט קיין יודישע“. זיי זענען אויף אזוי פיל נישט יודיש, וואס זיי זענען נישט געדרוקט מיט יודישע אותיות... אז ס׳זענען דא צוויי אזעלכע בלעטער, איז דאך איבריג צו דערצעהלען, זיי פיהרען צווישען זיך א קאמף אויף „טויט און לעבען“. ביידע געהען זיי ארוים מיט פייער-רויטע „קעפ“, און ס׳געהט א „ווישטשיגע“ אויף סענסאציעס. איינע וויל די צווייטע אריבעריאגען.

האט איינע פון די צוויי-רויט-קעפעלדיגע צייטונגען א פיפיגען אדמיניסטראטאר. איז ער זיך מיישב, און מיט דער צווייטער רויט-קעפעלדיגער צייטונג אפ אויף מערקיש. היות, ווי איין צייטונג איז מעלקי שב׳שמעלקי מיט א קונא, האט דער אדמיניסטראטאר צוזאמענגענומען כל הנערים, די צייטונגס-יונגלעך, און זיי „געפונדעוועט“ א בחנדיגען סעאנס.

האבען זיך מאכע און דעם קונא און א זונטאג נאכמיטאג פערזאמעלט חברה קלייגווארג. און אנהויב איז עס געגאנגען גלאטיג, שפעטער אבער, האט דער שמש מקטרג געווען. חברה האבען גענומען פראטעסטירען. וואס איז געשעהן? ס׳האט זיי נישט געפעלען די דראמע — „מי כצעמי פאטאשאנא“! — האבען זיך נעהערט געשרייען.

מ׳האט די חברה געפרובט בערוהיגען. אבער וואס מעהר מ׳האט זיי בערוהיגט, אלץ מעהר האבען זיי געליארעמט. האבען גענומען פאטשען מיט די הענד, טופען מיט די פיס, פייפען און געוואלדעוען, אזוי לאנג און אזוי ברייט, ביז דער אדמיניסטראטאר בכבודו ובעצמו, האט די חברה געבעטען מוחל זיין פון קונא.

אבער נישט אזוי לייכט לאזט זיך אזא „געזעלשאפט“ ארויסקריגען. ס׳איז לייכט זיי אריינצוקריגען. אבער ארויסקריגען איז נישט אזא לייכטע זאך. קוים מיט צרות און מיה מ׳האט די חברה „פאטאשאניסטען“ משלח געווען.

באמת א חידוש אויף אונזער פיפיגען אדמיניסטראטאר. ווי ווייסט דאס נישט אזא פקח, וואס מ׳דארף פאר אזעלכע חברה דערלאנגען׳ דארט זיך. אז א פשוט׳ער ביזער ודגים קע אויך פערשטעהען, אז פאר אזעלכע חברה׳ניקעס איז עמיל יאנינגס א קנאפע סחורה...

איצט, אז דער דאזיגער אדמיניסטראטאר געהט אין גאס, און הערט די חברה שרייען: „עקספרעס“ „פראסא“, קלינגט איהם נאך אלץ אין די אויערען:

„מי כצעמי פאטאשאנא“!...

—זשאן—

א פראפעסאר — א גנב

לעאן פאליער, א פראפעסאר, איז פערמישט אין דער גרויסער צוקער-אפערע פון פאריז, וואס האט גורם געווען א גרויסען שאדען דער פראנצויזישער מלוכה-קאסע

מיכאל קרול׳ס מערדער האט אויף זיין געוויסען 12 אנפאלען און גנבות.

דער באנדיט פון קאטשמארעק׳ס באנדע ראמאן שטש טשנסקי, וואס האט ערמארדעט דעם יודישען הויז-בעזיצער פון זאווארזקא-גאס מיכאל קרול, האט אויף זיין געוויסען פאלגענדע רשימה פון פערברעכענס:

דעם 15. דעצעמבער 1928 האט ער ערמארדעט מיכאל קרול׳ן, דעם 1. יאנואר האט ער געמאכט אן אנפאל אויף שלמה וואלקאוויטש אין אלעקסאנדער; דעם זעלבען טאג האט ער אויסגעפיהרט אנ׳אנפאל אין פארווארק סלאצניאקי הינטער לאדז אויף סטעפאניא לעבעלסאווו; דעם 3. יאנואר ד. י. האט ער געמאכט אנ׳אנפאל אויף זעליג קאטערמאן אין אל קסאנדער; דעם 7. פון זעלבע חודש איז ער ביי פאלען און שווער פערוואונדעט פראנצישעק נאוואק׳ן אין וויעחיערטשי, לאסקער פאוויאט; דעם 10. דעמזעלבען חודש אנ׳אנפאל אין בריסקקיאווסק, וואל-צלאווקער פאוויאט; דעם 11. יאנואר 1929 — ערמארדעט אבא חילטשינסקי׳ן אין כאמפאלנע, קוילער פאוויאט: אויסגעפיהרט א באנדיטען אנפאל אויפ׳ן פערדס-הענדלער אברהם גאלדבערג און אנדערע אין בענדקאוו בזשעזשינער פאוויאט; אויסגעפיהרט א איינברוך׳ס-גנבה דעם 7. יאנואר אין קאלימנע; גע׳גנב׳עט 2 קיה אין פאלווארק ווראבלעוו, לענטשיצער פאוויאט; דעם 20. נאוועמבער 1928 גע׳גנב׳עט 4 קיה אין פאלווארק גראבאוו, לענטשיצער פאוויאט; ד. 30. דעצעמבער 1928 צוגע׳גנב׳עט בעטגעוואנד ביי אדאם נאווי לאדזער פאוויאט. דער באנדיט קאטשמארעק האט אויף זיין געוויסען 24 אנפאלען און גנבות.

• • •

(וו) נעכטען זענען די גרויזאמע באנדיטען שטשעטשינסקי. קאטשמארעק און קוקולא איבערגעפיהרט געווארען אין דער תפיסה אויף קאפערניק-גאס.

גאלשטיינער לעבער געלריז כט ליידענדע

דער איבעראל בערימטער אפערפעלדשער ה׳ זינגער פון ווארשא נעמט אן יעדען זונטאג אין מאנטאג ביי ה׳ זאקס פיעטריקאווער 6 ווי איהר וועט בעקומען א אומזיסטע בראשור וואס וועט אייך פיל ניצען ברענגען פון 12 ביז 6 אווענד.

לעגאליזירט דעם יודישען קריגס אינוואלידען פעראיין אין לאדז

שוין קנאפע אנדערהאלבען יאהר ווי עס ווערען געמאכט בעמיהונגען צו לעגאליזירען אין לאדז א פעראיין פון יודישע קריגס-אינוואלידען, אלמנות און יתומים. צוליב דעם, וואס יודישע קריגס-אינוואלידען האבען געהאט אויסצושטעהן שרעקליכע קאנעס אין פוילישען אינוואלידען-פעראיין.

אלע יודישע קריגס-אינוואלידען אלמנות און יתומים ווערען דעריבער אויפגעפאדערט זיך צו רעגיסטרירען ביים צייטווייליגען קאמיטעט אין לאקאל פון „התאחדות“ שפנקעוויטשא 3/5. רעגיסטרירען קען מען זיך יעדען טאג פון 7—9 אווענד. עס ווערען געבעטען מיטצונעמען אלע פארמעלע דאקומענטען, וועלכע בעשטעטיגען זייער אינוואלידען-רעכט.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע אויף בעהייצונג און לעבענסמיטעל.

(מ) צוליב דעם, וואס פון די ארבייטסלאזע פיזישע ארבייטער האבען זיך רעגיסטרירט אויף צו בעקומען שטיצע פון לעבענסמיטעל און בעהייצונג נאר א קליינע צאהל ארבייטסלאזע, מאכט דער שטיצ-אמט ביים מאגיסטראט אויפמערקזאם די פעראייניגטע, אז זיי האבען נאך צייט זיך צו רעגיסטרירען די וואס געהערען צו דער ערשטער אפטיילונג פון פ. ו. פ. פ. דארפען זיך מעלדען אין ביורא אויף זשעראמסקי 74, 2-טע אפטיילונג פ. ו. פ. פ. — אין ביורא אויף ראקיטשינער 10/12 פון 3 מיטאג ביז 7 אווענד.

ד״ר
י. הערשפינקעל
ספעצ. פון קינדער-קראנקהייטן
צוריקגעקעהרט
זאוואדזקא 11, טעל. 87-11
נעמט אן פון 8—9½, און 5—3

נאָך 10 יאָהר פערשיקונג אין סיביר קומען איצט אַהיים לאָדזשער יודען, וואָס זענען דורך די באָלשעוויקעס געווען געפאַנגען אַלס קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען

פיל פאַמיליעס ווערען דערפרעהט, פיל פרויען, וואָס האָבען אַ צווייטען מאָל חתונה געהאַט ווערען בעטריבט צוליב דעם

(ג) לעצטענס איז אויף די שפּאַלטען פֿון „לאָדזשער טאָגעבלאַט" געווען אָפּגעדרוקט אַ שפּאַנענדע געשיכטע וועגן אַ מלחמה־עגונה, וועלכע האָט צום צווייטען מאָל חתונה־געהאַט מיט אַ טושינער ייִד, שטיצענדיג זיך אויף אַנ'עדות־זאָגען פֿון אַ מענש, וואָס האָט געזאָלט זעהן מיט זיינע אייגענע אויגען, ווי איהר מאַן איז גע'הרג'עט געוואָרען אויפ'ן שלאַכט־פעלד, בעראַנאָוויטש. נאָך 7 יאָהר צוזאַמענוואוינען מיט'ן צווייטען מאַן איז גאָר אויפגעשטאַנען „תחית המתים" דער קריגס־„גע'הרג'עטער", און אויף דעם באָדען שפּילט זיך איצט אָפּ אַ פאַמיליען־טראַגעדיע.

אין דער ווירקליכקייט האָט זיך גאָר אַרויסגעוויזען, אַז דער פרוי'ס ערשטער מאַן איז נישט „גע'הרג'עט געוואָרען", נאָר ער איז געפאַנגען געוואָרען דורך די באָלשעוויקעס, וועלכע האָבען איהם אַלס קאָנטר־רעוואָלוציאָנער פערשיקט אין טיפען, קאַלטען סיביר.

דערזעלבער ייִד, חיים קויפמאַן הייסט ער, האָט זיך געמעלדעט ביים לאָדזשער ראַבינאַט צוליב זיין פאַמיליען־דראַמע, און איבערגעגעבען, אַז נאָך דער רעוואָלוציע פֿון 1918 זענען אַלע געפאַנגענע פֿון די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערע אַרמעען פערמשפּט געוואָרען דורכ'ן רעוואָלוציאָנערען טריבונאַל אויף פערשיקונג קיין סיביר. אַזוי אַרום זענען זיי אַפּגעריסען געוואָרען פֿון זייערע אַלטע היימען.

וועגען די דאָזיגע פערשיקטע קאָנטר־רעוואָלוציאָנערען און „וויסע", ווי מען רופט זיי אין סאָוויעט־רוסלאַנד, וואָלט מען אפשר נישט געהערט עד־היום, ווען נישט די פייערונג פֿון 10־טען יאָהרטאָג פֿון דער רוסישער רעוואָלוציע. אין דעם זכות איז געגעבען געוואָרען אַנ'אַמנעסטיע פֿאַר די סיביר־פערשיקטע, און זיי זענען אַרויסגעלאָזט געוואָרען אויף דער פריי. באַראַנסקע, נאַקעטע, הונגעריגע, זענען די בעפרייטע קריגס־געפאַנגענע אונטער אַ שטרענגער שמירה אָפּגעשטעלט געוואָרען צו די גרענעצען פֿון ליטע און פוילען.

אין שייכות דערמיט, מעלט מיט פרוי נאַכע נאָלדבערג פֿון קאַמיענע 9, אַז פֿון איהר מאַן, פֿון וועלכען זי האָט שוין נישט געהערט 15 יאָהר, האָט זי איצט בעקומען אַ גרוס. נעמליך: צו איהר ברודער אין פּשיסכע איז אָנגעקומען פֿון אַ שכנות'דיגען שטעטעל אַ קריסט, וועלכער האָט זיך ערשט אומגעקעהרט פֿון פערשיקונג אין סיביר, וואו ער איז אָפּגעווען 10 יאָהר. צוזאַמען מיט איהם איז די גאַנצע צייט געווען פערשיקט אויך דער לאָדזשער ייִד נאָלדבערג, וועלכער האָט דעם קריסט געבעטען מיט אָפּגעבען אַ גרוס זיין שוואָגער אין פּשיסכע, אַז ער וועט מיט נאָכט הילף אַהיימקומען קיין לאָדז צו חייב און קינדער פֿאַר פּסח.

ס'איז איצט צו ערוואַרטען פיל נייע פּיקאַנטע פאַמיליען־געשיכטעס.

דער לאָדזשער ראַבינאַט האָט זיך צוליב דעם געווענדעט צום מאַסקווער הויפּט־רב מיט דער ביטע צו מעלדען אין לאָדז די רשימה פֿון די פערשיקטע פוילישע יודען אין סיביר.

—=0=—

„דבורה די גלעזערקע" איז אנטלאָפען מיט איהר „קאַכאַנעק"

טרויעריגע געשיכטע פֿון פאַמיליען־פעראַט.

(ג) מיר ווילען הייגט איבערגעבען אַ מעשה, מיט וועלכער עס קאָכט גאַנץ אַלט־שטאָט און באַלוט. עס איז אַ מעשה מיט אַ מאַן, וואָס איז נעגאַנגען צו די וועלנער, דעם יונגען ווייבעל איז מיט דער צייט געוואָרען אַ ביסעל „אומעטיג" און על פּי טראָף האָט זיך איהר גע־טראָפען אַ קריסט, מיט וועלכען זי האָט קיין תהילים נישט געזאָגט...

די העלדין פֿון דער געשיכטע איז בע־קאַנט אונטער'ן נאָמען דבורה די גלעזערקע. באַלד נאָכדעם ווי דער מאַן, אַ גלע־זער פֿון פאַך, איז אוועק צום מיליטער, האָט די יונגע, שעהנע יודינע זיך גע־נומען צו האַנדלען. גענומען 2 קוישען, אָנגעפּולט זיי מיט אויבס און מיט גרינ־צייג און אַרויס אויף יונה פּילצער'ס פּלאַץ האַנדלען. צו דער דאָזיגער פּרנסה האָט זי זיך געטויגט, ווייל נאָך אין דער מוטער'ס בויך איז זי געווען אַזאַ, וואָס קען אויפ'ן פּייער נישט פערברענט ווערען.

קורץ נאָכדעם ווי זי האָט גענומען האַנדלען, איז זי אין גאַס בעמערקט גע־וואָרען דורך אַ קריסט, ער האָט אין איהר דערזעהן עפּעס זעהר רייצענדעס און געמאַכט בעמיהונגען איינצונעמען „די פעסטונג"...

דער יונגער גוי האָט נישט אָרגאַניזירט דאָס אויג פֿון דער יונגער יודיש־קע און האָט „פּראָסטאָ ז' מאָסטו" אין גאַס זי איינגעפּעטערט, זי האָט צו איהם געהערט נישט איבריג האַרט, איהם איז געפעלען געוואָרען דאָס עסק; ער איז איהר נאָכגעקראָכען ביז צום הויז, וואו זי וואוינט און זעהר איינגעל זי געזעגנט.

מסתמא האָט די שטרויערנע אַלמנה דבורה די גלעזערקע געמאַכט אויף דעם קריסט אַ געוואַלדיגען רושם. ווייל שוין צומאָרגענס און אויך אויפ'ן דריטען און פערטען טאָג האָט ער זי בעהיטען, גע־זעהן זיך מיט איהר — הגם זי האָט איהם געבעטען, ער זאָל זי בעפרייען, זי איז אַ בע'מאַנ'טע. דער גוי איז אָבער נישט געווען קיין חזיר, האָט איהרע רייד אויסגעטייטשט פערקעהרט און האָט גענומען אַריינ'גנב'ענען זיך אין איהר שטוב אַריין, ווען זי איז געווען אינ־דערהיים.

וואָס זאָל מען לאַנג בריידען; עס האָט נישט לאַנג געדויערט און דער קריסט האָט זיך אַזוי לאַנג געפּאָרעט אַרום דעם שעהנעם, יונגען ווייבעל, אַז ער איז געבליבען ביי איהר נעכטיגען... דער גוי האָט זיך איהר ערקלערט אין ליבע, האָט איהר איינגערעדט, אַז ער וועט זיך צוליב איהר מגייר־זיין און אָהן איהר האָט ער נישט צו לעבען...

זי, דבורה די גלעזערקע, זעהר אַ טעמפּעראַמענטפולע נאַטור האָט, ווי מ'קען זיך אָנשטויסען, נישט לאַנג גע־קענט בעשטעהן דעם גרויסען נסיון און האָט אויך איהם, דער גוי געשוואוירען אייביגע ליבע און די מעשה איז געהאַ־רען נישט קיין שפּאַס, נישט קיין פּלירט. דער קריסטליכער „קאַכאַנעק" האָט איהר צוגעשוואוירען צו מאַכען אַ סוף פֿון איהר און פֿון זיך אַליין, אויב זי וועט נאָכ'ן מאַנ'ס אַהיימקומען, מיט איהם זיך נישט גט'ן.

דערווייל איז ער געוואָרען בן־בית אין שטוב. אין אָנהויב איז ער געקומען פּאַרנאַכט, כלומרשט ציגאַסט און איז געבליבען נעכטיגען; פּאַרטאָגס פלעגט ער אַוועקגעהן, אַזוי, אַז ס'האָט איהם קיינער ריכט נישט געזעהן. מיט דער צייט אָבער איז זיין פיהרונג געוואָרען ברוטאַלער, האָט זיך איינגאָנצען בעזעצט אין דער יודישער שטוב מיט'ן יודישען ווייבעל, אַז די אַרומיגע שכנים האָבען שוין אָנגעהויבען עפּעס צו מורמלען. צוזאַמען דערמיט האָט דבורה די גלעזערקע איינגאַנצען געוואָרפען דעם האַנדעל, איז געוואָרען היים־זיצערין און געציגען פּרנסה פֿון דעם קעפּס־מאַן. דערפאַר האָט זי זיך חניג געהיטען אויף דער גאַס, און טאַמער האָבען קינדער זי געזעהן, האָבען זיי געמאַכט אַ „בעע" און עלטערע מענשען האָבען געשריגען: „דער גוי בעהט", און גע־שפּיגען קלעק אויף איהר. זי די מכשפה האָט זיך אָבער גאַרנישט געמאַכט דער־רויס...

מיסטאָמאָל האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז די גלעזערקע איז „אויסגע־ריסען" געוואָרען מיט'ן גוי. מיינשען האָבען דערין געמוזט גלויבען, ווייל אין איהר דירה האָט זיך טאַקע אַריינגעצויגען אַנ'אַנדער לאָקאַטאָר.

און עס איז אַוועק עפּיס מעהר ווי אַ האַלב יאָהר און דער גלעזער גרשון אַבראַמאָוויטש איז צוריקגעקומען פֿון מיליטער־דינסט. ער איז אַריין צו זיך אין שטוב, אָבער ער האָט זיך בייטער ענטוישט. עס איז גאַרנישט זיין ווייב, און גאַרנישט זיין מ[illegible]. וואו איז אַלץ אַהינגעקומען?...

ער האָט נישט לאַנג זיך פערע־[illegible]. מ'האָט איהם [illegible] איבערגע־געבען די מעשה מיט זיין צ[illegible]'וואָס ווייב. גאַרנישט ווי אַ מאַנספּערסאָן, האָט ער געריסען די האָר פֿון קאָפּ, ווי אַ וואַהנזיניגער און איז אוועק ציהען קיין טאַל[illegible] [illegible] שטאָט.

[illegible] קען לאָדז, דערצעהלט דעם ראַבי־נאָט זיין גאַנץ „פּעקעלע צרות". דער ראַבינאַט האָט אַוועקגעשיקט בריף צו אַלע דיינים פֿון גאַנץ פוילען, ווי אויך קיין אויסלאַנד מיט דער ביטע אויסצו־זוכען דאָס פערשוואונדענע ווייב. דער מאַן הצט ניר מורא, אַז זי זאָל זיך נישט האָבען גע'שמד'ט און חתונה גע־האַט מיט איהר „קאַכאַנעק".

אַ פּרנסה פֿון אַלטע ווייבער

(אַ בילדעל פֿון דער ראַבינאַט־שטוב).

(ג) ווי בעוואוסט, איז אין די לאָ־דזשער שחיטה־הייזער איינגעפיהרט געוואָ־רען אַ פערשריפט, אַז אָהן אַ צעטעל פֿון ראַבינאַט ווערט קיינער נישט אַריינגעלאָזט אין שחיטה־הויז. אַזעלכע צעטלען ווערען אַרויסגעגעבען יעדען חודש און די דירעקציעס פֿון די שחיטה־הייזער היטען אָפּ דעם דאָזיגען סיסטעם. פיל אָנקלאַגען זענען שוין געמאַכט גע־וואָרען צוליב דעם, אָבער קיין ענדערו־רונגען קענען נישט געמאַכט ווערען אין דער הנהגה.

מחמת דעם, האָבען עטליכע ווייבער און יודען, וואָס פערנעהמען זיך מיט אויפקלייבען אין די שחיטה־שטיבער די איבערבלייבעכצען פֿון דער שחיטה און דערפֿון יאָהרען לאַנג „געמאַכט אַ לע־בען" — אויך געמוזט אַרונטערפאַלען אַט דיזער פעראָרדנונג. נאָר אַזוי ווי דער ראַבינאַט האָט בעקומען ידיעות, אַז די דאָזיגע עטליכע ווייבער נעהען אין יודישע הייזער און פערקויפען דאָס [illegible] פֿאַר כשר, בעת דערווייל איז [illegible] די מינדעסטע השגחה, האָט דער [illegible] אויפגעהערט די דאָזיגע [illegible] ערלויבנישען [illegible] שחיטה־הויז. דאָס האָט [illegible] איז ביל אַלטע יודישע [illegible] אַראָפּ פֿון דער פּרנסה. [illegible] דאָס איז ענטשטאַנען אַ מהומה [illegible] די דאָזיגע לעצט־ראַנגיגע נרא־שער. נעכטען איז געקומען אַ דעלעגאַ־ציע פֿון צוויי אַלטע ווייבער צום ראַ־בינאַט און וועקלעגט אַזאַ תחינה־ניגון:

— הייליגער רבי, וואָס זאָלען מיר טון אַז עס לאָזט זיך אַ פאַרלעוואַטער שטעם און דער סמאָרע?.. מיין מאַמע ע"ה איז געווען אַ בת־תורה, איך בין שוין 30 יאָהר אַלמנה, כ'בין זיך מפרנס פֿון „נעהן אין שחיטה־הויז" 20 יאָהר און יעצט, אין די לעצטע פּאָר יאָהר פֿון לעבען, נעמט מען מיר צו ס'שטיקעל ברויט...

—ה מלנגער רבי, כ'בעט אייבער אַטער כבוד, פּרעגט זיך גאָר אויף אונז ביי דעם שוחט, ביי יענעם מנקר ביים נאַמען, אַלע וועלען מעיד־זיין, אַז איך וועל נישט בעשמוצען מיין נשמה, אפילו ווען ס'זאָל מיר אָנשטעהן צו פערדינען ס'רייכע גאָלד... איך בין גרייט אייך צו ברענגען, הייליגער רבי, און ווייזען צוויי בעזונדערע מאַרבעלעך: איינס פֿאַר די כשר'ע שטיקלעך שוחט'ס בראָטען, מיקער'ס, קושקעס און קעלבערנע לע־בערלעך און אַ צווייט מאַרבעלע אויף דעם טריפה'נעם פלייש, וואָס איך קויף אָפּ ביי די יודישע קצבים. — דאָס האָט שוין נעזאָגט די צווייטע רעלעגאַטין.

דער ראַבינאַט האָט צוגעזאָגט מיט דעם ענין ספּעציעל זיך צו פערנעמען.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פֿון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ
הייִנט זונטאָג, 9 אָוועגד גרויסע פאָפּולערע פאָרשטעלונג
פֿון 1 ביז 2.50
די רומענישע חתונה
אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פֿון שאָר. רעזשי ל. ר א ב י נ א װ י ט ש
ראָל זאַכאַר שפּילט דער בעליבטער אַרטיסט א. קאַמפּאַניעץ.
מאָרגען מאָנטאָג, דעם 4־טען, מיטוואָך, דעם 6־טען 9 אָוועגד
פּרעמיערע !!! צום ערשטען מאָל אין לאָדז דער אַמעריקאַנער שלאַגער פּרעמיערע !!!
צו פאָפּולערע פּרייזן פֿון 1 ביז 2,50
די גנב'טע
פאָלקס־שטיק אין 4 אַקטען פֿון ליבין. — רעזשי ראַקאָוו
די גנב'טע פערמאָגט אַ זעהר רייכען אינהאַלט,
" " איז סענסאַציאָנעל און אָנציהענד,
" " בעזיצט הומאָר, סאַטירע, טרעהרען און געלעכטער,
" " ענטהאַלט אַ גאַנצע רייהע אינטערעסאַנטע טיפּען.
דינסטאַג, דעם 5־טען 9 אָוועגד צום 26־טען מאָל
צו פאָפּולערע פּרייזן פֿון 1 ביז 2,50
חלומות פֿון ליבע
אָפּערעטע אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און טענץ פֿון לילִיען
רעזשיסירט פֿון ל. ראַבינאָוויטש.
אין אַלע פּיעסען נעמען אָנטייל לויט א. ב. פ ר ו י ע ן: בעזמאַן, באָריסאָווא מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאַדערמאַן, קאַרעני, קאַמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענ־בערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פאָלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אַדמיניסט.—מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישע לייט.: ל. זעלמאַן.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פֿון טעאַטער פילהאַרמאָניע.
אַנאָנס !! אין פאָרבערייטונג די הערליכע שיינע אָפּערעטע אַנאָנס !!
„דער גאָלדענער סאָלדאַט", „די דריי כלות"

ייִד געפֿונען

אָריגינעלער ראָמאַן פֿון דער נייער יודישער תקופה

פֿון י. ל. ליאָשיץ

(פאָרטזעצונג).

טראָצקי איז אַביסעל אומרוהיג געוואָרען, ער האָט זיך אָבער שנעל געפאַסט און געענטפערט:

— זיין נאָמען איז אַלעקסאַנדער טימאָפייעוויטש טראָצקי...

— וואָס? — איז גאָלד אויפגעשפּרונגען אַ פערציטערטער. — אַט דער גרוי־סער מולטי־מיליאָנער אַלעקסאַנדער?!

— יאָ, חבר גאָלד. — האָט ער שטיל אַרויסגערעדט.

— און ער איז איצט אַנ'אָרימאַן?

— און נאָך וואָס פֿאַר אַנ'אָרימאַן! אַנדערש האָט עס נישט געקענט זיין לויט אונזער רעזשים, חבר גאָלד!

— איז ער אייערער אַ קרוב, חבר טראָצקי?

— אָ, יאָ. זעהר אַ נאָהנטער קרוב, חבר גאָלד!

— נו, קענט איהר פֿאַר איהם עפּעס נישט טון, חבר טראָצקי?

— ניין, חבר גאָלד, כ'קען נישט און מען טאָר נישט! עס מוז אַזוי זיין! מען טאָר נישט מאַכען קיין אויסנאַם אַפילו פֿאַר אַנ'אייגענעם טאַטען.

— איז ער אייער טאַטע, חבר טראָצקי?

— יאָ, חבר גאָלד. — האָט טראָצקי געענטפערט מיט אַנ'אַראָפּגעלאָזען קאָפּ.

— וואָס? אייערע אייגענער טאַטע?! הערען עס ריכטיג מיינע אויערען?!

— יאָ, חבר גאָלד! מען האָט אַזוי געמוזט האַנדלען! עס איז דער אמת ער קאַפּיטאַליסט! אום צו ווייזען דעם אמת'ן באָלשעוויזם, האָב איך געמוזט קודם־כל מקריב זיין מיינע אייגענע עלטערן. צוליב דער גרויסער אידעע פֿון אַ בעפרייטען רויטען רוסלאַנד, מוזען נאַטירליך, די יודען זיין די גרעסטע קרבנות, ווייל זיי ווענען פֿון דורי־דורות בורזשואַז.

— ווייסט איהר כאָטש זיכער, חבר טראָצקי, אַז אַט די אַלע שוידערליכע יו־דישע קרבנות וועלען ברענגען דעם געווינשטען ציל?

— דאָס וועט אונז די צוקונפט ווייזען, חבר גאָלד מיר טאָרען נישט אָפּשטע־לען דעם ראָד פֿון פּראָגרעס צוליב יחידים. אָדער אַפילו צוליב אַ גאַנצע ראַסע.

— כ'וויל זיך מיט אייך נישט אַריינלאָזען אין אַ ויכוח, חבר טראָצקי! — האָט גאָלד געזאָגט, — ווייל מיר ביידע וועלען בשום אופן איפּט נישט קענען אַראָפּ־ברענגען די צוקונפט פֿאַר אַנ'עדות, נאָר אין איין זאַך בין איך פעסט איבערצייגט, אַז ביים סאַמע בראשית פֿון אייער נייעם רעזשים זייט איהר געווען זעהר ראַנאַ־טיש־בלינד, איהר האָט נישט געקוקט, ווי גרויס דער קרבן איז! איהר האָט אַרויס־געריסען אַפילו דאָס געפיהל פֿון טאַטע־מאַמע פֿון אייער האַרצען! אָבער איצט, גלויב איך, אַז אַ פונק מיכלייד טליעט נאָך ערגעץ ביי אייך צו אייער פאָטער און מוטער, טאָ פאַרוואָס זאָלט איהר איצט, ווען אייערע אויגען זענען שוין עטוואָס אויסגעניכטערט פֿון דעם ערשטען פאַנאַטיזם, נישט וועלען פערגרינגערן אין עטוואָס אייער פאָטער?

— מען טאָר נישט מאַכען קיין אויסנאַמען, חבר גאָלד!

— אמת, דירעקט קען מען טאַקע נישט, מחמת „למה יאמרו הגוים", אָבער אינדערעקט זענען פעראַן פּוליזענטאַר וועגען צו העלפען אַ טאַטען.

— איך זעה נישט קיין אויסוועג, חבר גאָלד, אַפילו ווען איך זאָל שוין וועלען.

— איך האָב פֿאַר אייך אַ נוטע עצה, חבר טראָצקי, ווי צו העלפען אייער פאָטער, דעם גרויסען אַלעקסאַנדער.

— לאָמיך הערען, חבר גאָלד! — האָט טראָצקי שטיל געזאָגט.

— איהר ווילט, חבר טראָצקי, אַז איך זאָל פֿאַר אייך צוגרייטען אונזער באַ־דעי, אַז אַנקעל סעם זאָל מיט דער צייט אָנערקענען אייער רעזשים? איהר ווילט מיט מיר פערקניפּען האַנדעלס־בעציהונגען, וואָס דאָס וועט הייסען דער „בראשית" פֿון דער דערנעהנטערונג פֿון ביידע מדינות? אַלזאָ, איך, אַלס אַנ'אַמעריקאַנער, וויל מיט אייך רעדען פּשוט און גלאַט. איך וועל זיך נישט אָנהויבען צו בענוצען מיט דער דיפּלאָמאַטישער שפּראַך, וועלכע האָט צוויי בעדייטונגען. איך גלויב, אַז ווען אַנקעל סעם זאָל אָנערקענען אייער מלוכה־רעזשים און אָנהויבען מיט אייך האַנדלען, וועט עס ראַטעווען אייער מדינה פֿון אונטערגעהן. איך ווייס גאַנץ גוט, אַז די סאָוויעטען־מדינה געפינט זיך איצט אין אַ זעהר קרימישע לאַגע, אַז נישט וואָלט דער „דריילינג" אייך נישט אַראָפּגעבראַכט פֿון קאָוקאָז. זיי מוזען האָבען דעם יודישען קאַפּיטאַן אַרויסצושלעפּען זייער צרה'דיגע שיף פֿון די רוישענדע ימים. צי איך בין איינשטימיג מיט'ן באָלשעוויזם, אָדער נישט — דאָס איז איצט נישט וויכטיג. ביי מיר איז אָבער איצט יאָ וויכטיג צו פערבעסערען דעם יודישען מצב אויף וויפיל עס וועט זיין מעגליך, דעריבער וויל איך ענטוויקלען אַ גרויסע אינדוסטריע און קאָלאָניזאַציע אין אייער מדינה, בלויז צו העלפען די יודען (עס מעג אייך אויסקוקען צופיל שאָוויניסטיש) און דאָס קאָן קאָן אַנדערש נישט דורכגע־פיהרט ווערען. סיידען, אַז אַלע, וואָס וועלען זיין דיר קס, אָדער אינדירעקט פער־בונדען מיט אָט דער אונטערנעמונג זאָלען שטעהן אונטער דער פּראָטעקציע פֿון אַנקעל סעם. איך ווייס, אַז לכתחלה וועט עס אויסזעהן, ווי „אַ מלוכה אין אַ מלוכה" אָבער איהר דאַרפט נישט פערגעסען אויף אַ רגע, אַז אייער מדינה טרינקט זיך איצט, עס דראָהט איך דער שרעקליכער הונגער, וואָס קיין מאַכט אין דער וועלט קען זיך נישט שטעלען איהם ענטקעגען. אַפילו אייער רויטע אַרמעע וועט זיין מאַכטלאָז קעגען דעם שונא „הונגער". איך וויל זיך טאַקע בענוצען מיט אייער איצטיגע נישט־גינסטיגע לאַגע, אָבער נישט חלילה צו מ־כ־ן וועלכע נישט־איז פּראָ־פיטען — ווייל איך בין רייך גענוג — נאָר איך וויל די קאָנצעסיע צוליב דער טובה פֿון די יודען, וועלכע וואוינען אין אייער מדינה און אינדירעקט וועט עס אַרויסקומען אַ טובה פֿאַר גאַנץ רוסלאַנד.

— אָבער וואָס שטעלט איהר זיך דווקא איין פֿאַר יודען, חבר גאָלד?

— גאָר איינפאַך, ווייל איך האָב די עהרע צו זיין אַ יוד דערום וועט מיין ערשטער פּונקט זיין, אַז איהר זאָלט איבערגעבען אונטער מיין השגחה און פּראָטעקציע דעם גרויסען און אומגליקליכען אַלעקסאַנדער טימאָפייעוויטש.

— וואָס? — האָט זיך טראָצקי אַ כאַפּ געטאָן, ווי געביסען פֿון עפּעס.

— איך מיין גאַנץ איינפאַך, חבר טראָצקי. איהר זאָלט ערלויבען אייער אומגליקליכען פאָטער צו פאָהרען מיט מיר קיין אַמעריקא און דאָרט וועט ער מיט זיין גאָנ'ישער קאָפּ אונז העלפען אויסצואַרבייטען אונזערע בשותפות'דיגע פּלע־נער.

— איהר מיינט צו זאָגען, חבר גאָלד, אַז דאָרט וועט ער העלפען צו פער־שוואַרצען אונז אין די אויגען פֿון אייער מדינה? — האָט זיך טראָצקי געטריי־סעלט.

— חבר טראָצקי! — האָט גאָלד געזאָגט, ווערענדיג זעהר ערנסט. — איהר האָט פריהער אַליין געזאָגט, אַז איהר נעמט אָן מיינעם אַנ'„עהרען־וואָרט". נו, גיב איך אייך מיין „עהרען־וואָרט" און גאַראַנטיר פֿאַר אייער פאָטער דעם גרויסען אַלעקסאַנדער. און כאָטש ער איז זעהר פערביטערט געגען אייך מיט אייער נייער „תורה", ווייל איהם האָט מען ווצה גענומען מעהר פֿון אַלעמען; ווייל אויסער זיין פערמעגען האָט ער פערלוירען זיינע קינדער, וואָס דאָס קען מען צוריק נישט אָפּקויפען פֿאַר קיין געלד, דאָך גאַראַנטיר איך און בין זיכער, אַז דער גרויסער אַלעקסאַנדער וועט האַלטען טייער מיין „עהרען־וואָרט", וועלכען איך גיב אייך אָט איצט. פערגעסט נישט, חבר טראָצקי, אַז איך קען זעהר פיל טון פֿאַר אייער מדינה, און פערגעסט נישט, אַז לו דער שווייגער איז מיט מיר אין איין עצה, און לאָמיך אייך זאָגען, אַז איך בין פערבונדען מיט אַלע מיליאָנערען אין אונזער מדינה און דאָך בין איך אַ פרייינט פֿון אַרבייטער־קלאַס און קען גוט אַפילו אייער ניגלאַס'ן.

טראָצקי האָט זיך פערטראַכט. אין זיין האַרצען האָט געשטורעמט. זיינע גע־דאַנקען האָבען זעהר שנעל געאַרבייט. ער וואָלט געוואָלט, ווי פֿאַר זיך: „עס הייסט אַליין דערצעהלען פֿאַר'ן גרויסען אַמעריקא דעם אומרעכט, דעם פערברעכען, וואָס אַ זון איז בעגאַנגען געגען זיין טאַטען?

וואָס ווייטערע קומט.

היינט און ווייטערע טעג! דאס פרעכטיגסטע מייסטערווערק פון דער היינטיגער צייט

פאריזער שפילצייג

מאנומענטאלע ארטיסטישע קרעאציע אין 10 אקט. אין די הויפט-ראלען
LILI DAMITA
ארקעסטער צוגעפאסט צום בילד אונטער דער ליטונג פון ד. שימקיעוויטש ‖ נאהענטסטער פראגראם: „דער פרויען-דאקטאר"

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

ארקעסטער צוגעפאסט צום בילד אונטער דער ליטונג פון ד. שימקיעוויטש.

די הייל-אנשטאלט פאר

שטאמלער

(JĄKAŁY)

ש. ושילקעוויטש. ווארשא כלאדנא 22

גרינדליכע אויסהיילונג פון דעם פעהלער (גוט צו רעדן) שיקט ארויס פראספעקטען בראשורען גראטיס. פערזענליך אין קאנצעלאריע פון 4-5 נ"מ.

HEMOROIDY

HEMORIN KLAWE

Dr. P. Klinger

ספעצ.-ארצט פאר הויט, ווענערישע און האר-קראנקהייטען
היילט מיט קווארץ-לאמפען
אנדזשעיא Andrzeja 2 טעל. 32-28
נעמט אן פון 6 ביז 8 אווענד, זונטאג אין פייערטאג פון 10 ביז 12, פאר פרויען בעזונדערע ווארטע-צימער, פון 1 ביז 2 אין לעטשניצא (פיעטריקאווער 62).

Dr. med. Ludwik Rapeport

P. Narutowicza 25 (דזיעלנע) Tel. 44-1
ספעציאליסט פאר נירען, בלאז- און האר-קראנקהייטען

Dr. med. H. Gutsztadt

אקושער-גינעקאלאג
Zachodnia 62 (Cegielniana 28)
Telefon 26-52
נעמט אן פון 9 ביז 10 פריה און פון 5 ביז 7 אווענד

Dr. med. J. BETTE

צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר אינערליכער און קינדער-קראנק
Piotrkowska 6, tel. 44-95
נעמט אן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אווענד

Dr. med. R. Stupel

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
בעהאנדלונג מיט קווארץ לאמפע און רענטגען-שטראהל עלעקטרא טעראפיע.
SZKOLNA 12 (שקאלנא)
6825 נעמט אן פון 6 ביז 9 אווענד

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 26-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט-, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע. אלע-ארט אנאליזע
נעמט אבעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
פון 8—10, 12 - 2 און 4 - 8 אווענד.
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. A. Mazur

ספעציעל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק
ווי אויך שטום אין שפראך-פעהלער
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ווסכאדניא 65
איינגאנג אויך דורך פיעטריק. 46) טעל. 66-01

Dr. M. Wajnberg

CHOROBY NERWOWE
ul. Żeromskiego 25, tel. 72-20
נעמט אן פון 6—8 אוו. נעמט אויך אן אין לעטשניצא 9 „ZDROWIE" טעגליך פון 1—2 נ"מ. נאחאמיעסקא

וויכטיג פאר לאדזער סוחרים!

1—2 צימערן אין בעסטען האנדעלס-צענטר אין ווארשא צו פערדינגען. כ'קען אויך צוטרעטען אלס שותף. צו וועלכען ס'איז נעשעפט אין דער וועש-בראנזשע. ווענדן זיך: ווארשא, פרושעכאדניע 8, וואלינגו 15.
379

OGŁOSZENIE.

Wielu nabywców działek leśnych w osiedlu letniskowem **„Tuszyn-Las"** niedotrzymało warunków umowy, zawartej **z Magistratem miasta Tuszyna,** albowiem w terminach nie wpłaciło należnych rat za działki.

Wobec powyższego Magistrat m. Tuszyna podaje do wiadomości, że **o ile do dnia 15 lutego r. b.** zainteresowani nie ureguluja zobowiązań, umowy zostaną z nimi rozwiązane, a działki sprzedane nowym reflektantom.

Burmistrz m. Tuszyna
(—) Józef Domowicz.

Tuszyn, dnia 29/I—29 r.

לאמפען

פיר שפייז-צימער סאלאן-קאבינעט שלאף-צימער
קויפט זיך אמבעסטען און פאבריקס-לאגער ביי

Sz. P. Szmalewicz

פאדרוזשנא 8,
טעל. 64-39
מערקן צונקציאנען רעפאראטורען אומארבייטונגען, אקסידיען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ לאמפ-עלעקטרישע היל-קאבינעט-קאסמעטיק
טעגליך פון 8 א זייגער ביז 9 אווענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג
בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען
פרייז 3 זלאטעס

בעקאנטמאכונג

דעם 4-טען פעברואר ארדען איך איין ביי מיין מאנופאקטור-קאנפעקציאנערן-לאגער

א ווייסע וואר

ס'וועלען פערקויפט ווערען פערשידענע ווייסע סחורות פון די פארנעמסטע לאדזער פירמעס.

גענויע פאבריקס-פרייזען

ב. פ. לעווקאוויטש,

פיעטריקאווער 60, טעל. 24-68.

OGŁOSZENIE.

Opierając się na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31-go sierpnia 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz.U.R.P. Nr. 91 poz. 527), na Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 lipca 1926 r. „o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, oraz cegły (Dz.U.R.P. Nr 87, poz. 761), oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku — niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 144 z dnia 1 lutego 1929 roku zostały wyznaczone następujące ceny maksymalne (najwyższe):

Na przetwory zbóż chlebowych za 1 kg.:

w hurcie		w detalu	
mąka żytnia 70%	—	mąka żytnia 70%	zł. —
mąka pszenna 65%	—	mąka pszenna 65%	„ 0.73
		chleb żytni pytl. 70%	„ 0.47½
		chleb razowy	„ 0.42
		bułki	„ 1.5
		1 bułka o wadze minim. 4½ dkg.	„ 0.05

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych będą ukarani przez władzę administracyjną I instancji według art. 4 i 5 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej — aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10.000 zł. o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych.

Wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie miasta Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Łódź, dnia 2 lutego 1929 roku.

Wiceprezydent m. Łodzi
(—) Dr. E. Wieliński.

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek, Tel. 18-26.

Od wtorku, 29-go stycznia 1929 r.
Dla dorosłych i młodzieży:
Charlie Chaplin w 9-akt. komedji p. t.

„CYRK"

Następny program:

Poeta i Żebrak

פאליסיז-איינהאבער!

די פעטערבורגער „NA ŻYCIE" פאליסען און פאליזען ווערען נאך די לעצטע טעג רעגיסטרירט ביים פער יכערונגס-אינספעקטאר

ח. קאנסקער, קאמיעננא 9

ווי אויך אסעקורירט פאר פייער און גנבות.
טעלעפאן 57-88

וויכטיג פאר דאמען!

מאכע איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף געבעליך ניי. געדענקט די אדרעס:

פאר נאר 2.50 זל.

זאוואדזקא 23 3
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.

„TOLA"

וויכטיג פאר מיטעלע טעקסטיל-פאבריקאנטען פון לאדזער אומגעגענד

אין צענטרום איז פערהאן א לאקאל בעשטעהט פון 2 צימער צו 3 פענסטער פיר לאגער און פאר ארבייט מיט זעמטליכע געהילפס-מאשינען צו פאבריקאציע, געשעפטס-איינריכטונג, טעלעפאן א אייגענער פאטענט פאר פאבריקאציע. עס קאן געגעבען ווערען פון 30 ביז 40 טויזענד זל. פינאנסירונג אויף ווארע. דער בעטרעפענדער איז א גוטער פאכמאן און איז איינגעארבייט מיט א גרויסע קונדשאפט, קאן מיטהעלפען ביים פערקויף אויך אין דער פאבריקאציע, וויל זיך בעטייליגען נאר אין אומזיסט-פראוויזאן. צו ערפאהרען אין אדמינ. פון „לאדזער טאגעבלאט".

הילפס-פעראיין „תומכי-אורחים"

היינט זונטאג, דעם 3 טען פעברואר 1929, 1 א זייגער אווענד קומט פאר אין ... 18 ...

גענעראל פערזאמלונג

... טאגעס-ארדנונג: 1) ערעפנונג, 2) וואהל פון א פארזיצענדער און אסעסארען, 3) ... פון דער פראטאקאל פון די לעצטע גענעראל פערזאמלונג, 4) בעריכט פון דער ... 5) בעריכט פון די רעוויזיאנס-קאמיסיע, 6) וואהלען פון א פערוואלטונג און רע... 7) בעשטעטיגען א בודזשעט איף 1929, 8) פערשידענע פארשלאגען.

... § 19 פון די סטאטוטען וועט ביי נישט א גענוגענדער צאהל אנוועזענדע ... די פערזאמלונג צום 2 טען טערמין דעם זעלבען טאג פינקטל. 6 אווענד ... § 17 ... נעמט אין דער פערזאמלונג, נאר די יעניגע מיטגלידער, וואס ... אינגעצאהלט ... ביז יאנואר 1929. איינלאדונגען ווערען ארויסגעשיקט געווארען.

די פערוואלטונג פון „תומכי-אורחים"

פארעטער טיפגעראל נאר די פון טענטירסע

צולד-בעטען

ווענע לען מים דער פאבריקס-מארקע
Pal...-Patent
טעגלעך ווערט מיר גא טבטירען אויף 10 יאהר! ... אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, מיש טעמטעו, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלאך, קינדער-בענקלאך אויף ראד-... דער ווי אויך טשעזער מיט...

מאטראצען

... האלצערנע און מאסמשאנעט ... 17 זל., פאלאטע בעטלער 14 זל. ... הורט. ... דעמיל.
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 13 65

לתחילת בר מצוה

... לייענט נישט אפ ... מארגען
נאר או דו דארפסט ... זאלסטו גלייך קומען צו ... אין
17 פיעטריקאווער 17
... 52 זאכאדניא

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און בעוויזענהאפט געשריבען לויטן איסטאר אלערליי ... קלאגעס, זאפיסעס ... אויף אלע שטאנ אין פוילען, אנגלאציעס, צייטונג אין קארט אפאזיציעס, אדוואלאציעס, רעקורסען ווענען דירה אין ארושאנד-ראוויפאטש, וועגן פעצאר אין קאמיסאריאט-ראשינדו אין אלע פאליצייבעצירקען, אקטען אינטעציעס, אקטען דא-ראווי נעס, קארנע סערטזיג, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט אין שותפות-אקטען. מיט אכטונג

י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט

אבאנעמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 6 זל. ... אנאנסען-פרייזען: פאר א מילימעטער-שורה פארן טעקסט 10 גראשען, פרעמיע 24 גר. אין טעקסט 40 גר., פרעמיע 60 גר., נעקען 12 גר., פרעמיע 80 גר. ... פאר אויסלענדישע אנאנסען 160% טייערער. אויסער דער שאבאש—מיט 50% טייערער. פון די פרעמיע ווערט נישט גאראנטירט ... ניען—20 פראנק, אין אמעריקע לענדער—1,25 דאלאר.

Redaktor-wydawca B. Hamburski — Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 14.